КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массо а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 95 (4388). | ШОАТТА, 8 август, 1970 шу. | Мах 2 кап.

ПАРТЕ XXIV-чу СЪЕЗДА ДАХА ДОАГГIАЧА ТАЙПАРА НАКЪАГIОРГДА ВАЙ!

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—7 НОЯБРЕ!

Деза накъастий! Советски халкъа башха-дина тарихи а хиннад вIаштта Коммунистически парте а боллахь ахархой пачхалкъалхкен в вахаре хIара исторически событи къахьегама котало-нашца белгалйоахилага. Ишта хIанз а кийчлу вай морх аргIанарча КПСС XXIV-ча съезде. Укх тIехьарча шерашка халкъа боахами культурен дегIадалара йтогаш ергйолеи дIахорча пхе шерара декхараш белгалдергволеи партийн съезд гулъярах бола хоам, дерригачи советски халкъо а саниа, чIоагIа гIадъихаа тIайнбаб А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозаводи коммунистически къахьегама коллективо.

Тха предприяте технологиа толаме кхоачашъяй продукцена реализаци ерен дерригача технико-экономически хьоцаманйи потилеткан вIалахача дихь шерен вoзI беттен заданеш. Заводе аттара хьалхагIа 2 августе пятилетка кхоачашъяй начальник коммунист Н. А. Горьковой керте латтача № 40—1 йолча установка коммунистически къахьегама коллективо. Потилетка кхоачашъеь бовлаш дахт И. И. Усаттов, В. Д. Кузьмин, О. Д. Калинц, А. П. Девкин начальникаш а болаш йолча установкай технологаш.

Хьинар ца кховеш болх бар бахьан долаш ер потилетка хьайоласича дехи ихи тIа а IалахIате дукха мехкахьта продукташ яьай тха коллективо. Цу юкъа планал совгIа 1100 эзар сома пайда баьб. Къахьегама оасарле 1965 шерана ийсйича шолза хIана ечнаш дехна дукхагIа лаккъенний. Рационализатораш производствана юкъейнкьай миллион совгIа сом ахча кхоллйта йола бIаьш мехьара предложенеш.

Хьинар къахьетта чIоагIа тIаьдахийта къахьегама коллективо ленински юбилейни шера. ВоркI беттa программа хаьаж 8 ди хьалхе кхоачашъяьй. Къахьегама оасарле сонакъаргуд 10 процент совгIа лаккъяьй. Цу пайхье боахача доархIаме хилар шекински эксперимент юкъеотъяр

Дукха ха йоаккхаш партийни собранешка профсоюзно-боахама активен оаха дийнар производства эффективность дIаяло лаккъяра а «Халкъа боахаме производства резервех пайда цикагIа эцарен

А. ШЕРИПОВА ЦIЕРАГIЧА ГРОЗНЕНСКИ НЕФТЕМАСЛОЗАВОДА КОЛЛЕКТИВО НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПРОМЫШЛЕННОСТА, ГIИШЛОШЪЕЧА, ТРАНСПОРТА, ЮРТА БОАХАМА БЕРРИГАЧА БОЛХЛОШКА, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОШКА, ГIУЛАКХЕРЧА НАХАГА ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

экономе режим чIоагIъярех хьакъехьара» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тIа белгалдаь мероприятеш сихагIа кхоачашъяра а декхараш.

Тхо хIанз чухьара резервах хьагучийкьай оарцагIьякъан, продукци дукхагIа арахецар лу хьа къовсам лоаттабь на Iеш, цул дикал тIа-тIа толе а, из арахецарга дIабола мах лохбе а безаш да.

КПСС XXIV-ча съезда даха доагIача тайпара накъадаха а лоиш, москвичийи ленинградхой гIулакх хьал а даьна, оаха тхоай тоарошаш дарахIай, хIаьта, съезда хьалхагIарча социалистически яхьа юкъе а даьа, керда декхагIоала декхараш тIаьш оаха тхоашта.

1. Продукцена реализаци ера пхе шера плана 7-гIа ноябрь хьатIаотташ, хIаьта юбилейни шера план хьалхагIа тIайайча декхарашка дарха тIа хиннача тайпара 1970 шера 25 декабре а'ла е, 20 декабрь хьатIаоттаьш кхоачашъе.

2. Организационно - технически мероприятеш юкъейхьара, къахьегам Iилман дарда тIа вIаштIехьбаккхара, шекински эксперимент дIахо бойржаярен эргальккха тоаярен, машинехи оборудованехи пайда эцара эффективность лаккъяра чотах къахьегама оасарле пландгIа дарахIачул 3,5 процент дукхагIа лаккъелга вIаштIехьдаккха.

3. Производствага дIадоаар лохдара чоташ 1970 шера 700 эзар сомал кIезигагIа боацаш планал совгIа пайда бе.

4. Рационализаторийн изобретателийн предложенеш юкъейхьарах шера 300 эзар сомал кIезигагIа доаллаш ахча кходе.

5. Партийни съезд хьеалалехьа № 39—40 йола установка эксплуатаце дIаяла а парафина хьалхара парти ийха а.

6. Производства культура лаккъяран завода территори дIахо тоаяран беш бола болх чIоагIа.

Уж декхагIдоаа декхараш тIа а эцаш, тхо коллектив Нохч-ГIалгIай республика промышленноста, гIишлошъяра, транспорта, юрта боахама берригача болхлошка, инженерно - технически болхлошка, гIулакхерча нахага кхайк КПСС XXIV-ча съезда баха боагIача тайпара накъабахара тIехьарча патриотически бовама юкъебахкара уж тIаьхехаш. «Чечингушпромстрой» управлене болхлошкен специалистшкен декар ду оаха № 39-40 йола установка укх шера 20 декабрь хьатIакхачале хьалъе ихкаран тIехьарча балхаш пайга дIаяларан дерриге низаш а средстваш а оарцагIьяхар, шера хьахийцача ахча комсомольски ударни объект дизельни доаторашта карбамидни депарафинизаци яра установка хьакъечен вIашагIйоллачен бизза пайда эцар. хIана дахча духах тийше хурга гIулакха толам балга.

Нефтемаслозавода коллективо дерриге низаш тIалохийтаргда тIайица декхараш кхоачашделта IалашIара.

Тхоай тIаьхехам республика халкъа боахама дерригача доакъой болхлоша шерра хьал[illegible]артакхарга договорам да тхо. Ерригa чухьара резерваш, ерригa тороаш оарцагIйоахаргьа вай! Технологи кадлизa эргайоакхаш тоаергьа, мехкаьтта продукташ тIа -тIа дукхагIа йоахаргьа вай! Хьала хьалха кхоачашъергьа вай пхе шерен потилейна тIехьарча шерен плакаш, къахьегама керлача котакхоашта белгалйоахаргьа КПСС XXIV-гIа съезд, тоашара доагIаш йола даькъа доахаргаа вай мехка коммунизм хьалъяра юкъе!

Кхайкарал А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода активе, цехий, установкай собране дийца а дийцад, массава раьза волаш тIа а ийцад.

КПСС ОБКОМЕ

ДIАДОЛАДАЬ ДИКА ГIУЛАКХ

А. ШЕРИПОВА ЦIЕРАГIЧА ГРОЗНЕНСКИ НЕФТЕМАСЛОЗАВОДА КОЛЛЕКТИВА ИНИЦИАТИВАХ

1971 шера март бетта парте аргIанара XXIV съезд гулъергйолаяраx Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумо баьча соцама жоп луш, А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода коллективо, москвичашкарен ленинградцашкарен хьокхам а ийца, партен дакъен оахаре цу йоакхача событена оха майоагIара цалъадахара социалистически яхь йолучлайй.

Болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха керда доккхий декхараш тIайийцад: продукцена реализаци ера пхе шера план 7 ноябрь тIаккхоачаш кхоачашъе, хIаьта юбилейни шера план хьалха дарххIача тайпара 1970 шера 23 декабре а доаллаш 20 декабре кхоачашъе.

КПСС XXIV-ча съезда сийна 1971 шера хьалхарча квартала план хана кхо дe хьалха кхоачашъе. Организационно - технически мероприятей, шекински эксперимент дIахо дIайоаржайрен эргальккха тоаярех, машинехи оборудованехи пайда эцара эффективность лаккъяра чотах къахьегама оасарле планах дарахIачул 3,5 процент лаккъе.

1970 шера рационализаторийн изобретателийн предложенеш юкъе йоалларах 30 эзар сомал шIезагIа доаллаш пурхъе кходе, хIаьта производства извершенаш локъяра чотах планал совгIа 700 эзар сома пайда бе. Производства культура лаккъяран завода территори дIахо тоаяран дукхагIа болх бе. КПСС XXIV съезда хьеалалаш 39—40 йола установка болх бе йоллалийта а парафини хьалхара парти дукхагIа арахеца а соидаьа завода коллективо.

Доккхий социалистически декхараш шоашта тIа а ийна, А. Шерипова цIерагIарча Грозненски нефтемаслозавода болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча нахa промышленностен транспортен предприятей, гIишлошъеча организацей коллективаш, колхозийн совхозийн къахьегамхой тIаьхьийхар парте хургйолча съезда сийна яхь юкъе бахкара.

КПСС обкома бюрос могадаьа КПСС XXIV съезда даха мaлоагIара накъадахара яхь дIайоалара инициатив а хиина А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода коллективо дIадоладаь дика гIулакх.

КПСС горкомаш, райкомаш, юкъахьанцара партийни организацеш, профсоюзий обкомаш, ВЛКСМ городий районий комитеташ декхарийла я А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода коллектива дIадоладаьча гIулакха патриотически доарахIам шерра дIабовзийта, из керда дIадоладаь гIулакх дIадовзий. тайпа вIаштIехьдоаккхаш шерра болх бе, лакхлуш латта къахьегамхой творчески хьинар пятилетка тIехьарча шера плани социалистически декхарани толамца чаккдахара. КПСС XXIV-ча съезда даха мaлоагIара накъадахара гIехьа доаттабеча къовсаме керда рубежаш яхара тIадерзаде. ХIара къахьегамхочо из доархIаме событи ший къахьегамца дакъа а лоацаш белгалйоаккхаргйолаш, ишта новкъостал де деза парте XXIV-ча съезда сийна даьха производственни хьокхамаш дахара тIадерзадаь хаьда доал декхараш тIа а ийца яхь лоаттаеча цехий, участкий, бригадий коллективашта.

КПСС Обкома бюрос республика министерствайн ведомствайн промышленностен транспортен предприятей, гIишлошъеча организацей, колхозий, совхозий хулгахой декхарийла баьб яхье бахьнерий низ производства экономически эффективность лаккъяра, чуча резервех массогга дикагIа пайда оаара Iилманеи техникаеи карагIдаьнираш сихагIа юкъедоалладара, къахьегамa оасарлен продукце дикаьи лаккъяра, цунга дIадодар лоадара, производственни мощносташ ханал хьалха болх бе йоаллайтара, юртбоахама культураш дикагIа хьувкьаяран хьайбай продуктивность лаккъяран, дIахо а юрта боахама дерригa доакъош дегIадоаллара КПСС ЦК июльски (1970 ш.) Пленумо белгалдаьха гIулакхаш толамца кхоачашдара тIабербабе. ТIахйица социалистически декхараш толамца кхоачашдарa мел эша хьалаш хилийта деза яхь лоаттаерашта.

Газетий редакцеша, телевиденеи радиовещанеи республиканскы комитет декхарийла яьй КПСС XXIV-ча съезда сийна даьца яхь лоаттаераша ду гIулейнаш шерра дувцилга Iалашда, газеташ тIа, телевиденеи радион гIолла предприятей, хьалха латтача коллективай, производства новаторий, коммунистически къахьегама ударниий балха оапт заддинза юаца е дIайовзийта а.

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

Республика колхозашкен совхозашкен хIанз йогаш яьй укх шера ворхI бетта хьайбаш лелаерaша баьча балхь. Цар хьахьокх белгалдьича хана хьайбай продукташ яхаpен уж пачхалкъалхкенга йохкарен хьакъехьа цIьанцайолча фермай къахьегамхоша толамаш даьха хилар.

ДIадахача шера хьалхарча ворхI беттачул 20 процент дукхагIа я республика колхозашки совхозаши пачхалкъалхкенга укх шера хIанзалца ехна шура, фуаш — 34 процент, тха — 7 процент.

Пачхалкъалхкенга фуаш, тха доххара шера план ханал хьалха кхоачашъяьй МалгIабика, Ножай-Юрта. Наурски районий боахамаша. Цхьабакьда, республике йолаш я йоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдалаа йоаш колхозаши совхозаши меттел. бIарча районаш а. Ишта, Грозненски района боахамаша пачхалкхенга шура йохкара шера план 43 процент яара кхоачашъяьяц. Республика районашта юкъе бгара тIехьайюкш я из.

Республике ерригача йоаккхаш йолча шурех 34 процент Грозненски района боахамашка кхоач. Цудухьа ерригача республика кхоачаш па яр кхерам болаш я пачхалкхенга шура йохкара план.

Хьайбай продукташ яхарен уж пачхалкъалхкенга йохкарен хьакъехьа дикка тIехьабус Ачхой-Мартана, Урус-Мартана районий хьайбаш лелаераш а.

ТIехьаюсача фермай хьайбаш лелаерий, кулгалхой, специалистий шортта тороаш я шура яккхарен из йохкарен хьакъехьи хIанз этта хьалаш бокъалгаде даха.

Укх шера, дIадахача шерачул, дикагIа тороаш я йол, че, баьца витаминни хьоар, силос, кхта фураж, кхьдола докъар Iалашде. Цу лерха тIа вIаштIехьдаккха йиш я хьайбай продукташ яхара темпаш лаккъяр, тIайица социалистически декхараш кхоачашдар.

Цхьоалага август тIаккхоачаш пачхалъалхкенга хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъярах

СВОДКА

(План проценташа)

	дуаш	шура	фуаш	тха
Ачхой-Мартана	46	53	66	85
Ведана	57	—	103	66
Грозненски	33	43	82	93
Гудермеса	47	65	122	93
МалгIабика	39	66	140	103
Надтеречни	35	59	99	85
Назрани	28	61	99	89
Наурски	36	76	106	102
Ножай-Юрта	88	—	101	101
Советски	73	—	100	57
Сунженски	59	63	93	96
Урус-Мартана	26	59	64	85
Шалга	44	62	60	109
Шелковской	[illegible]	81	89	109
г. Грозний	—	50	—	—
Ерригача республике	43	57	84	102

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ

Москвера къахьегамхой хьокхамах ди тIехьа шерагIа яржай мехка КПСС XXIV съезда сийленца накъадахара йолаенна яхь. Керда резерваш гучаяхйраш уж юкъе йоаллаяраи. Дахкенна дукхагIа продукци яхара, цул дикал лаккъяра, производства эффективность лаккъяра тIейоалийт советски наха шоай ерригa уйла, низ, хьинар. ХьалхагIа шоаш тIайийцача социалистически декхарашка цIаьхча а хьоажаш, карара пятилетка ханал хьалха кхоачаш а я керда яр толамца дIайоаджара де дезараш белгалдоахаш я хIанз къахьегамхой коллективаш.

ХьатIадоагIача шера март бетта КПСС аргIанара XXIV съезд хургба аьна хоам хиннача тIехьагIа, вай мехка масса а метте а саниа, чIоагIа хьинар ийденнад Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой а. Тахан оаха кепатох А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода коллективо Нохч-ГIалгIай АССР промышленноста, гIишлошъеча, транспорта, юртбоахама берригача болхлошка, инженерно-технически балхаш дераш, гIулакхерча нахага парте съезда хьарш къа а тьеаш доахача толамашца накъадахара уж тIахьехаш даь кхайкарал.

А. Шерипова цIерагIча завода болхлоша шоаш тIайийцача декхараш тIа доаш лу продукцена реализаци ера пхе шера план укх шера 7 ноябрь тIаккхоачаш юбилейни шера план хьалхагIа шоаш дарахIача тайпара 1970 шера 25 декабре а на ер 20 декабрен кхоачашъе. 1971 шера хьалхарча квартала план ханал кхо ди хьалха кхоачашъе, организационно - технически мероприятеш чакхъяхара, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара, машинех пайда эцилга тоадара чотах къахьегама оасарле планах дарахIачул совгIа 3,5 процент лаккъе, ишта кхы дIахо.

КПСС городийи районийи комитетийн ерригача партийни организацейн декхар да шериповцаша дIадоладаь дика гIулакх хьалланцар, КПСС XXIV съезда сийленца накъабахара яржача социалистически яхьа ерригa коллективаш, хIара болхло юкъеоззара шерра организаторски политически болх боаржабар. Нефтемаслозавода хьокхамагIа хIара предприяте, гIишлошъеча хоадам болаш йола декхараш тIайийде деза, съезда сийна яржача яхьара шой моттиг малагIа е из новкъостал де дела хIара заводана, цеха, бригада, участка коллективана, хIара болхлочоа, инженера, техника, гIулакхерча сага. Резерваш йоккхийя вай, де доаар да уж хьагучийхар, царех пайда эцар. Вай сийлен декхар да «Производства резервех пайда эцилга тоадарах халкъа боахаме экономе режим чIоагIъярахи» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тIа белгалдаь декхараш кхоачашдара беррига теркам тIаберзабар.

Хоаш да вай еррига резервашта юкъе атгара лоархIаметIа яр нах, цар латтувнаш, творчески гIулакхаш, хьинар хилар. Из Республикерa хьехьоар, боахама а производственни а дакъера лоархIаме декхараш кхоачашдеча махотта дукхагIа болхлой, инженераш, гIулакхерча нах юкъеозар из де хIана партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша чIоагIа теркам тIабахийта де дезар. Цу гIулакха дикка новкъостал дергда заводашкен фабрикашкен чакходаьча резервашка хьажараша, къахьегама оасарле лаккъяра лелча массови гIулакхаша.

КПСС XXIV съезда сийна болаенна социалистически яхь хьалхарча декхаршка денз творчески сийг боаллаш, кхьа хьинар ийдеш, керда формаш юкъейоаллаш хила еза. ЧIоагIа теркам тIабахийта беза хьалхалаттарий опыт шерра дIайоаржаяра, из массанахьа а юкъеяхьара, шерра а гIа къахьегама перекличкаша. Пайда эца мегаргдолаш тIема да, масала, хIара бола бета моттиге къахьегама оасарле лаккъяра комплексни планаш уттаеча Ленинградера тракторашт гурIаши ераша дIадоладаьр. ХIара бола бета моттига тьадер сонаккха ларахIа йола уж комплексни планаш лар де а лурцаш шерра къовсам лоаттабе беза къахьегама оасарле лаккъяра заданеш укх шера дикка тIехкхоачашъяра. Цо торо хуллйтаргья продукци арахецара план а тIехкхоачашъе.

Юрта боахам дIахо дегIабоаллабар. КПСС ЦК июльски Пленумо решенеш кхоачашъяр дукхьела ихьаи юрташкарча къахьегамхой декхар хилла ца Iеш, дерригача халкъе декхар да. Цудухьа съезда сийна промышленни предприятей коллективашa тIайийча керда декхараш юкъе йоккха моттиг лаца еза юрта боахама новкъостал даре хьакъехьарча пункташа. Къаьстта теркам тIабахийта беза колхозийн совхозийн заказаш хьамбоаш кхоачашдара, хьаьш шой керттерча производствана новкъа хургйоаца а шоашка юлургйола а юрта боахама эша механизмаш, машинашта эша дакъош хьаяра.

КПСС аргIанара XXIV съезда сийленца накъадахар, пятилетка ханал хьалха кхоачашъяр. Даькхенна дукхагIа промышленни продукци юрта боахама продукташ хIар из да хIана хIара болхлочоа, колхозлочоа, гIулакхерча сага дагалаттар. Предприятей, колхозий, совхозий коллективаша шоай собранешка тIайийду хоадам болаш йола рубежашка кхача ларахIа дола декхараш. Партийни организацей организаторски политически болх шоаш тIайийца декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбахара тIаберзабаь хила беза.

Къахьегаме керда толамаш а доахаш сийленца накъагIоргда вай КПСС XXIV съезда.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Грозненски А. Шерипова цIерагIча нефтемаслозавода установкашта юкъе яржача социалистически яхьа укх шера хьалхара моттиг дIалоцаш А. Д. Горьковой керте латтача № 40 йолча установка коллективо. Мехкаьтта продукци арахецара пхе шера план 2-ча августа кхоачаш а еь, хIанзалехьа тIадоагIача шера чоте цо аратийса продукци эзараш сомий мехаэ я. КарагIдаьнначох кхоачамбаь ца Iеш иэы а чIоагIагIа хьинар айдаь къахьегаш бe установка технологаш. ХIара сменагIа нормаш тIехкхоачашъеш хьинаре къахьег А. П. Шевлягин В. Н. Петров керте латтача цхьоалагIчен шоалагIчен сменай коллективаша.

В. ДОЛГИХ,
А. Шерипова цIерагIча нефтемаслозавода планови отдела экономист.

●

КПСС XXIV съезда къахьегама совгIат кийчдеш къовсам лоаттабеча В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкаьтта чакхдоаккха завода установкашта юкъе хIанзалехьа гучаевлаш я пхе шера план кхоачашъяьй коллективаш. Эггара хьалха пхе шера задани кхоачашъяьй Ингушевин Йидас кулгалдеча каталитически крекинга стабилизаци яра установка технологаша. Аз бутт бе цар кердача пятилетка чотах дахьега. ХIанзалехьа ханал совгIа арахийцад дукха продукци. Укх деношка иэы а массехк установк коллективо рапорт бургда пхе шера план кхоачашъяьй.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ВАРХI БЕТТА ЗАДАНИ ХАНАЛ ХЬАЛХА

«Грознефтеразведка» треста Алхан - Юртовски цIоерга бурувдеттача контора юбилейни беттa латтача коллективо цIаьхха ца хьийсача тайпара къахьег пятилетка тIехьарча шера. Буруш толара ворхI бетта план хIанзалехьа тIехкхоачашъяьй цо. Таханара ди хьатIаккхоачаш цхьоалгIача бетта чотах тоха буруш 400 совгIа метр а. Шоай къахьегама толамаш кхы а лакхдеш бе контора бурувдеттераш тIехь КПСС XXIV съезда сийна. Контора бригадашта юкъе яржача социалистически яхьа хьалха латт мастераш Г. Д. Черников, В. В. Феоктистов, Д. Е. Анохин керте латта бурувдетте раш. Цар хIанзалехьа дукха хIана цо яьнаш кхы бетта план кхоачашъяьй.

З. МАРЧЕНКО,
Алхан - Юртовски бурувдеттача контора планови отдела экономист.

КОМИ АССР. Город Воркутерча Печорски кIора Iилма-тохкама института болхлоша дукха хIама даьд оагIора доакка доккхий кIора тIоанаш хьаддоакача хана пайда эцаш йола механизированни крепя хьаяра, пайдаенгIа йола легазаце схемаш шахташка юкъеяхьара. Уж а дукха кхыйола а проблемаш къоастаярах доккха беркат доал бассейна кIора предприятешка. Института рекомендацеш производствана юкъеяхьарах хула экономически эффект хIара шера йиъ миллион сомал дукхагIа я.

Шоай балха тIа Iилмахоша шерра пайда эц электронно - вычислительни техникех.

СУРТА ТIА: «Проминь» яхача электронно - вычислительни машинана хьалдашка шоана бартагу оператор Радионова Татьяна Института вокхагIвола Iилмий болхло Фурлетов Иван.

С. ГУБСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

РЕСПУБЛИКА ГIИШЛОШЪЕЧА ОРГАНИЗАЦЕЙ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Пятилетка чакхйоалача шера социалистически декхараш толамe кхоачашдарахи къахьегама толамаш лакха хьалархи, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Аксенов Леонид Григорьевича—«Краснодарнефтепроект» института комплексни проектировани Грозненски отдела проектай хьехархьарча инженера.

Астанин Валерий Васильевича—«Совкавтисиз» Нохч-ГIалгIай отделене инженера-изыскателя.

Булько Владимир Петровича — «Гипросельхозстрой» института топографа.

Бекботов Альмаде Iайшета — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене ПМК — 105 штукатура-маляра.

Басханов Евгений Бачаевича — «Чечингколхозстрой» объединене Наурски МСУ шофера.

Булкаков Валентин Ефимовича — «Южмонтажавтоматика» треста СУ электромонтера.

Возненко Мария Дмитриевнана Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-9 штукатура-маляра.

Героев Хьаджа Юсаева—«Гипросельхозстрой» института архитектурно-планировочни мастерске проектай хьехархьарча архитектора.

Закаев Сулима — «Чечингсельстрой» треста АТК шофера.

Захаров Николай Никитовича — «Монтажтермоизделия» треста Грозненски СУ изолировщиках бригадира.

Измайлов Виктор Михайловича «Чечингражданпроект» института кертерча инженера.

Костин Яков Ивановича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-7 слесаря.

Кровчка Павел Антоновича — № 7 йолча треста Грозненски МУС слесарий-монтажникий бригадира.

Кувша Семен Селеверстовича —Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене № 1 йолча гIишлой материалий комбината слесаря.

Косенко Григорий Павловича — «Чечингушводстрой» Управлене АТК шофера.

Катаев Бадрудди Кагаевича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене № 2 йолча комбината 3-ча цеха кирпичаш хьарайоахачоа.

Квасницкий Виктор Панфилевича — «Грознефтехимремонтстрой» треста № 1 йолча гIишлой монтажни управлене каменщикий бригадира.

Лапкин Василий Павловича — «Грознефтеремонтстрой» треста № 2 йолча гIишлой-монтажни управлене каменщика.

Музаев Кьозамч — Старопромысловски кирпичий завода шофера.

Мозговой Николай Александровича — «Грозгазстрой» треста № 4 йолча специализированни управлене электросварщика.

Макарьев Сергей Васильевича «Гипрогрознефть» директора.

Местоева Играьша Пантамата — «Чечингсельстрой» треста ПМК-432 штукатурий - малярий бригадира.

Петришев Виктор Ивановича — «Чечингсельстрой» треста ПМК-101 комплексни бригада-бригадира.

Пинугин Алексей Ивановича — «Грозгазстрой» треста № 2 йолча гIишлой- монтажни управлене слесаря.

Рубанова Любовь Ивановнана—«Чечингражданпроект» института инженера-конструктора.

Сулейманов Магомед Абубакаровича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ6 плотника.

Саитов Сулыя — коммунальни боахама Министерства ремстройтреста накъыаш-тIаьш лара управлене трамвайни накъай бригадира.

Темаева Сашина — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-4 каменщика.

Таипаров Кабитула Дамировича Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене вышкабашкаьш конструкцей Грозненски завода формовщика.

Филогенов Василий Николаевича — «Чечингсельстрой» треста механизаце участка автокрана машиниста.

Цуров Мусай Ахьмада — коммунальни боахама Министерства накъыаш-тIаьш лара управлене начальника.

Юсупов Ризвана — Нохч-ГIалгIай «Ингушнефть» управлене СМУ-3 электромонтера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1970 шера 6 август.

РЕСПУБЛИКА ГIИШЛОШЪЕЧА ОРГАНИЗАЦЕЙ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ГIИШЛОШЪЕР ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

ГIишлошъеча дика хIамаш карагIдаьларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Заслуженни строитель яха сийлахь цIи лойла:

Аржанов Федор Петровича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене спец. СМУ № 2 йолча участке турбаш Iоехкачоа.

Зашевская Зинаида Антоновнана — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене № 1 гIишлой материалий комбината садчицана.

Кналахов Афанасий Степановича — № 7 йолча треста Грозненски МУС участка начальника.

Перелович Григорий Елизаровича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-6 плотникий бригадира.

Петренко Михаил Ивановича — «Чечингколхозстрой» объединене Правлене ПМК начальника.

Сальсанов Хазир Ильясовича—«Чечингушводстрой» управлене ПМК-4 скрепер-машиниста.

Цечоев Ибрахьим Iаддал-Хьамида — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-1 монтажникий бригадира.

Чимаева Айна Бисултановнана—«Чечингсельстрой» треста СМУ-4 отделочникий бригада бригадира.

Черепнин Петр Петровича — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене ПМК-105 каменщика.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1970 шера 6 август.

ТОРОНАШ А ЛЕХАШ

Тха хlа-хьа лелача механизированни колонная йоккхагlа гlишлошъю организаци ю Назрани районе. Цуьга хьежжа да тхона хьалхешка латта деккараш а.

Укх лелача шера задании 25 декабре кхоачашъен 10 эзар сом кходен дош деннад тха гlишлошъераша. Производственни хьоккамашя хьагойт тха коллектив шийн дош кхоачашдеш йолга, Района Сийлен доска тlа яьккхай тха коллектив. Дlадахача ах шера дика къахьегарах гlишлошъяра-монтажни балхаш 100,6 процент кхоачашдьад оаха цу юкъа. Хьал а яь дlаеннай «Октябрь 40 шу» яхача совхоза 200 lаьса лаьрхlа телятник, из сапна йола телятник хьалъяй «Экажевский» совхозе. Оаха хьалъяьча поликлинике чу хlамаш дlачуяхьа кийчлуш ба района амбулаторе болхлой. Чlоагlа раьза ба уж тlеххьарча говзалца яьча цу шолла вlаштlардаьча зданеца. Ерригаш а укх шера оаха эксплуатаце дlаенарахь 12 йоккха объект я.

Тха хранилище дlачухожаш оаха чуяхьа коартолаш яхаш летlаш кулар хьадагlа «Экажевский» совхоза кулгадхой, специалисташ. Цу гlулакха хьа са-кот де дезаргдаш цар. Цу къаьна-чоа уллув 1500 тонн коартолашта лаьрхlа керда склад хьалъяй оаха цига.

«Алханчуртский» совхозе а вай оаха 2000 тонн ялта лаьрхlа склады 8 квартира йола цlено-ша.

Укх тlеххьарча хана дукхагlа теркам тlаахийта хьаькаш тхо хlа-ман хьурмат дара, кхомбара. Цlенош, объекташ оаха хьалдарах кхоачашдеш далац тха деккар. Мел мах дlабода lоюлла-ча кирпишкага, мел де пайда боал цох, мешта дарегlъергьа хьалью объект, из лош лехар далийтац тха специалисташа, болхлоша. Из гlулакх тхоа белгалдайтар укх шера бlаьсти КПСС ЦК, СССР-а Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК яздаьча Письмо. Тхоай ерригача производствени участкашка лийцар оаха из, дукха предложенеш тайлар болхлоша. Уж юкъе а кхухьаш хlамаш кхомбара мероприя-таш оттайир оаха. Хlаьта хlанз уж кхоачашъеш да.

Гlишлошъерай дараш сеша. лелача торонаш алрайоагlарг-йола балхаш дукха дац. Аьта да уккала сом зехьа дlаалахийта а цох пайда эца а бахьан даха. Из дош бакъдеш дола цхьа масал доалахерга аз.

200 километр аlа-хьа никъ а беш Грознера гlум а кхухьаш даьа оаха гlирсаш укх массеха шера. Цу гlуйна хlаре тоннага дlаахад 10 сом хилалд ахча. Тхоа задаш йолча гlонара бlаьш тоннашка дьалача дукха ахча да из.

Нагахь санна тхоашта гаьна доашаш долча Шолжа йистошка тхо хьалхе а хьожадаларе, дача а телаш Грознера нийе езаргдьацар из, хьаад никь а байташ машинаш хеда а езаргьяпар. Хlана яьча цигара хьаккхьачул дукха дукхагlа гlум йолаш моттиг кораный тхона цу ди йита. Духьала цу цхьан кlоагу чура 300 тонн дека гlум яккха йиш йолаш да тхо. Хlаьта аз яккхарга а хьаьрга а ду-кха хlама а долаш. Вешта аьча хьалхагlа оаха цох гийнача ахчах дукхагlар колонна касса дус.

Ишта хала lаламбе езаш ху-лар тхо хьалхагlа аьалабетона плиташ а. Дукха мах а дlаваха, царга Грознера хьаккухьаш, хlаьта хьона эшшача хана цига а хилацир уж цига. Уж де хилар бахьан долаш болх сена латташ дукха моттигаш а кийсдора.

Хlана оахош хьаш оаха уж. Дукха пайда кул тхона цу гlулакхах. Хlаьта дикагга дьлача йфьорей дукха гlих а я.

Ишта торонаш, резерваш юкъе а кхухьеш оаха къахьегарах тlехь – тlеххьагlа дикагlа кийсал тхо. Аьхкуу лаьт предприятие рентабельность, болхлой ехалеш.

Кхы а доаккагlа деккараш лаьтт тхона хьалхашка юхедисача ах шера. Гертара сиха аь яхха езаш а Назранерча кирпичкаш еча завода хьатта агарах толхахь котельная яйна. 500 эзар сома мааха болх ба из. Из оаха чакх па боакке продукци ара ца хецаш латтарга из предприяти. Укх шера эксплуатаце дlахла езаш а «Алханчуртский» совхоза берий беш, lарихера клуб, Яндирера школа, кхийпи белктоклане объекташ.

Тха коллектив кийча я деккар кхоачашде. Хьинаре, бокъхоча безамца къахьег гlишлошъераша. Кхоана цар деза цlей дахьъал а дуйнаш шlераш яха лоа ерригача коллективо сий деш болче тхоай гlишлошъерий: Мецтоева Пашlамата. Ленина орден лелаеча Цороева Яхяй, Аушева Тамаре, мастера Мальсагов Ахьмада, каменщика Котиев Руслана, кхи-чар.

Юбилейни шаха социалистически деккараш кхоачашдеча хьалха латтараш ба уж.

А. АРЧАКОВ,
Назранерча № 32 йолча ПМК керттера инженер.

ГІИШЛОШЪЕРИЙ ГІОНЧИЙ

Хоаш махиллера производство дегlаяра керттера хьонкам ба къахьегама овсарле. Къахьегама овсарле лакхьяра лоархlаме хlама да технически прогресс, кулгашца деча халача балхашта механизаци яр, къаьнача машинашта механизмашта метта керда яраш оттаяр. Из лоархlаме хьокхам лакхбаря къахьегам кхетамна вlаштlехьбаккха беза, къахьегама дисциплина тоае а болхлой квалификаци лакхъе а еза. Уж мероприятеш чакхьяхара дукха балхаш ду Грознески аьшкабетона конструкцией заводе.

Питилетка чакхъяла ах шу герга да маре йисаш. Хьатlаатай хlара коллективо ше ваьхча толамий итогаш е оа да. Шийн резервах дика пайда а эцаш питилетка йолаелча дена цхьа шу дlадахийтадац тха коллективо шера план толамо кхоачашъина чу. 1966 шераца нийсача укх тайпара летlаахай ишъин болхлочо лаьрхlа арахеть продукци: 1966 шера 130,7 процент, 1968 шера 151,6 процент, 1969 шера 143,5 процент, хlаьта сонхк хиннчул 3 процент лакхлургьа укх шера а къахьегама овсарле.

Дlадахача бетташка даьхача къахьегама толамаша къахьегамлийн укх шера планах лаьрхlечул соагlа продукци арахецаргхилар. Къахьегама овсарле лакхьяра задани 112 процент кхоачашъьай. Хlаьта сонхк укх хана хиннчунна нийсача из лакхъеннай 16,8 процент. Гуш махиллера къахьегама овсарле лакхьяра задани толамо кхоачашъеш я.

Шышерlа хьахиннадац уж къахьегама толамаш. Цун керттера бахьан да болхлоша хьинар кхо ца деш къахьегар, участкайи цехийн коллективаша шоай резервах билла пайда ийбар. Хlара сменах нормеш тlеиккхачаш а ии хьинаре къахьег электросварщица Д. Абдаеваc, - хьу чакхйоала ча цеха пилердачица А. Амгова, асфальт кийчъеча А. Мельниковина, бетономешалка чутористка Г. Рибоваc, формовщика Н. Пошивайло, кхы дукха бараш.

Пятилетка шерашка къахьегама овсарле лакхьяра тlадерзаде дукха кердаараш производствани юкъеккхьад. чакхьяхай керда технологически процессий. Кердачо хьасаре арахеца йолаьяй аьшкабетона изделеш. Аьшкабетона изделешта а юкъе ухийтача оатхалашта а дикагlа пайда бергболча хьисапе сварка ю.

Кулгашца деча халача балхашта механизаци яра а цхьайола мероприятеш чакхъяьхай заводе. Механизаци яьй асфальтобетон арахецача эша инертни материалаш дlаахийтара а царна дозировка яра а. Из кердадар производствани юкъедаьхьачул тlеххьагlа хlара болхлоно арахеца продукци шерагара шерага дукхагlа хул. Масала, 1965 шера цхьан болхлочо лаьрхlаче шера арахецаш дика асфальтобетон 2080 тонн хиннайле, 1968 шера арахийцар 3632 тонн хийлар. Укх шера кхы а лакхлургба цун бобрем.

Карагlдаьннача — кхоачамбеш lеш оамал из заводa коллектива. Заводе керда оттайй башенни кранаш, телфераш, многоточечни сварочни машинаш. Якхаш ауйнабара lола керда автоматически линии болх бе йолаяхайтай. Турбей каракасаш хьайре эшй мейвочно - сварочни керда машинаш оттаяй, кхиь цохе болх бе йолайхайтай лаьттан вlалхарча кхи-талерен хьалхара аргlа. Уж дийне кхи дукха кердане кхыи а мероприятеш дика лакхъяй арахецача продукце дикалш къахьегами овсарлен. лохбаьб арахецача продукцеца дlабода мах.

Укх тlеххьерча хана къаьстта чlоагlа теркам тlабахийтаб къахьегам lилман ларда тlа вlаштlехьбаккхара. Питилетки хьалхарча дикъ шера кийч а яь НОТ-а 47 мероприяти производствани юкъейакхьай. Цар пачакхьалкхена баь пайде бlаь эзар соагlа сомаьхьа ба. Печчахьалкхен план тlеккхоачашъярга, арахецача продукце дикал лакхъ хиларга хьежжа премеш тел болхлоша. Цуна цхьана совбоал болхлой материальни белам, лакхлу къахьегама овсарле.

Коммунистически къахьегама сийлен цlи, яккхара а чlоагlа къовсам лоаттабу завода болхлоша. Хlаралехьа коммунистически къахьегамин ударник яха сийлен цlи яьккхай 310 соагlача болхлочо. Цу шера сий даим лакха лоаттаду цар. Духьал нийслу заленаш эша а еш, къаьстта материально - технически lалашо еча-ра яраш а болаш. дика накъа баьхнаб завода болхлой гlишлошъерий дезача цlейна.

А. ВАКСМАН,
Грознески аьшкабетона конструкцией завода керттера инженер.

Керда хьалдечу дукха эташ йолча цlенош эрайбаккхаш лаьтт город Гудермесс. Уш цlенош хьалдераш «Чечингсельстрой» треста № 303 йолча гlишлон-монтажни поезда болхлой ба. Цу поезда прорабски участке къахьегаш йоалл каменщикий 2 бригада, плотникий 1 бригада, отделочникий 1 бригада, электросварщикий арматурщикий 2 звено. Вардигаш а 144 сег. Цар хьалду lлеза вlаштlардаь 100, 56 квартираш йола цlенош.

100 квартира йола цlа хьалдоладьад соахк ноябрь бетта. Хlаьта графикагlа 1971 шера йистдеккха дезаш е да. Цига къахьегаш а Хиариев Ибнакамира кулгалду 64 сег чуваагlа бригада. Дикагlйола бригада лоархlаш я из. Шийтта шу да ноа Хиариева гlишлошъеча къахьега. Опыта лакха говзаш йолча цо дика вlаштlехьбаьккха лелабу болх, боагl боагlача дlаикйсбаьб ноа. Цудухьа цlанкха а до хlама доацаш бисац бригада болхлой. Байнача бетта задани 110 процент кхоачашйир барт болча коллективо. Хьинар айдеина къахьегаш накъ-

Балхаца сакъердалу

боагlа гlишлошъераш шоай цlейна — гlишлошъерий Дена. Бригада хlара болхлочо шийн сменни норма дика тlеккхоачашдю. Къаьстта дика болх бу каменщикаш Цокаев Саламус, Тамирзанов Хоьус, Гатаев Яхъуба. Сиймагlа 1,5 — 2 эзар кирпич lоала царех сего, тай теаача слина нийса а датт панаш. Ишташ шераш да цар из болх бу. Ийташ цlенош хьалдеттад цар шоай кулгашца. Бетонщик Касуев Мальмад цlенкха а висалац дийнакь йола норма кхоачашъ тlеккхоачшин ца еш. Дика кийчбу цо маркаш. Тlеххьалиина лаьрхlа хьалдеча цlеношна дlабохийта из дика хила безамга кхетаду цо. Цудухье цlена, дог лазаш хьабу шийн болх.

Кран уроттель ца хилар бахьан долаш дукха балхаш кулгашца ду. Масала, царех цаl бе кирпичнеш хьатlакхьар. Каменщикаша lомаолла носилкашца кирпишк хьагlоккхуь болхлоше Кагирова Яхитаси Юсаева Симанен. Дийнакь цаl еж, цхьайолчо хана шинаша норма йоккх царех сего. Шоай цlейна накъабоагlаш кlиьдбалар фуд ца хоаш къахьегаш соагlат кийчду цар. Ишта уйле йолеш къахьег хlараш.

Соцлерча бригадина кулгал дешшехь дикагlчарне нийсса болх а бу ноа. Хиариев. Болхлой мал эшачуьца lелаш а бель боагl-боагlача дlаикйсбича воаллш вар из. Цхьабагьда, ишттачарех вии тха Ибнакамир. Команда толаш ца е латташ, каменщикашта лелла дlа а этта кирпичи lоалл, кхидар ду цо. Кадай лел цун болкага дьвина кулгаш. Цудухьа бригада болхлой ца ваар де нийча ба.

П. ЛИМАРЕНКО,
«Чечингсельстрой» треста № 303 йолча гlишлон-монтажни поезда прораб.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара эттехьа) Цокаев Саламу, Касуев Мальмад, Кагирова Яхийта, Гатаев Якъуб, Юсаева Симан, Тамирзанов Холу, Хиариев Ибнакамир (болх дlабовзийташ воал).

И. ПЛИЕВА сурт.

МАССАНЕ ЛОАРХІАШ ВА

34 шу... Из ха а Баширов Алхазур хьалкала къахьегаш хьоагlа Цунан из соагlа йола хе гlишлошъеча болх бна аьнкхай цо. Хlанз «Чечингсельстрой» треста Аргунерча № 337 йолча хlа-кхуа лелача механизированни колонне бригадир ва Алхазур. Йоккха опыта лакха говзлуш йолча во дика вlаштlехьбаьхкха лелабу бригада болх. Яьхлагlа шу да Алхазура цу колонне болх бу. 25 сег чуваагlача бригадина кулгалдеш ва из. Цуьга доал кхеддача хана бригада гlулакхаш дика лелар, аьнна, ала йиш я. Цхьабакъда, шийн болх безача Алхазура лоадала хала дар гучахь долаш хинна кхоачамбоалараш. Эггара хьалха lание а ца lеш бригада мел зиевчуьна lаламъейтар цо кулгалхоша. Цул тlеххьагlа де дезачох дlа а кхетабаь боагl-боагlача дlаикйсбир болхлой. Де хlама доацаш цхьакха сахьат а дакьйтацар, дисциплина лакха лоаттаелга хьадза хьалехар болхлошкара. Къахьегама дисциплина телхараш дукъал лира кьовсам дlаккхийкхбир. Лоенцо аьнча, производствени болх кхетамца вlаштlехьбаьккхар цо. Цул тlеххьагlа дика товделар бригада гlулакхаш, вешта аьнча, кхоачаши тlеххьоачашдаь с аьныр производствени заданеш.

Ер хьаде, яхаш, дlа а этта команда а ца телаш халагlбола болх ше бу Алхазура. Ше а шийн болхлоша а зехьа ха йоайтац ноа, Баширова. Цудухьа ишта йолча шоай тхьамадаш лерц ле хlалла дага а долаш болхлоша, шоаш па кхобеш къахьег цар.

Къаьстта хьинар айдена къахьег бригада болхлоша шоай цlейна — гlишлошъерий Дента накъабоагlаш. Шийн сменни норма кхоачаш ца еш цхьаккха а сег вац бригаде. Хlаьта дукхагlар дика тlеххоачаш а ю.

Хlанз 24 квартира йола цlа хьалдеш я барт бола коллектив. Соаххара шу чакхдоалаш дале да из цlа сиха тешаша балхаш а деш хьалдеттача хоа Юбилейни хьалар барт бола коллектив. Белгалбаха лоа цига къаьстта дика къахьийгарех. Уж ба камещикаш Атаиева Гелани, Ибрагимов Шида, Исмаилов Хумид, штукатурхаш Сапаев Тамила, Магомадовгlар Айлани Майлати, Мациева Беянт. Гlишлошъерий цlейна накъабоагlаш айдеча хьинарца къа а хьегаш сменни норма 115—130 процент кхоачашъю царех саго.

Хlаьта воа Баширова, хьаш хургtац аьнча, царна массеена хьокхам а телаш къахьег. Бригадира а шийн къаьстта корча лоархl Алхазура. Хlаьта цо шийна боагlача цаl-ах соагlа йоакх из дийнахь. Дукха цlенош, кхыбола гlирс хьалбаьб ца. Гlишлон болх беш хьоккача хана шийна тlаьхьле деккар кхоачаш ца деш а кхыдола гlалат дьлийте шийна бехк хилийтабац Алхазура. Кхычахь лаьраш доашаш Йоккхача Атагlа лоахан чулдаьхаду 3 беза, шлаша квартира йола 3 цlа; Советски района 400 сег чукоча культурни Цlа, шиь 8 квартири цаl 4 квартира йола цlенош, шоаш вlаштlарьаь почте, яхаш кинотеатр, н. кх. дl. Хlаьта укх тlеххьарча хана цун а цун новкъостий а кулгаша урагlуьлийтача дукха этажаш йолча зданеша кхона гороа Аргун хоалю. Къаьстта дика хьинайгар во В. И. Ленина юбилейна накъаьоагlаш. Цун къахьегамо боагlаш мах а беш «За доблестный труд» яха Юбилейни медаль елар ноа Баширова. Хlаьта Сийлен грамоташи ахчай соагlаташин дукха тийнина цунна. Цул тlеххьагlа шийгара кхы а дукхагlа дlалехаоргдолга кхета а деш кхы а дикагlа, овсаргlа къахьегаш хьавоагlа Алхазур. Цудухьа массане а сийду цун, лоархl.

Х. АРШМАТОВ.

СУРТА ТlА: Баширов Алхазур

И. ПЛИЕВА сурт.

КЪОНА ГІИШЛОШЪЕР-БРИГАДИР

Малгlабихерча гlишлошъераша чlоагlа лоархlаш сийдеш е къона гlишлошъер Точиева Цаэш. Хlара дийнахь lуйрийна го йиш я из города улицашка гlолле сиха шоаш нака чубаха цlенош, бытови объекташ хьалъеча йоалаш. Болх дlаболабалехьа дуккха хьалха маркхаза узле яхе заявка ду цо хьаба безача маркхаш. Ишта хаииахьа lаламью штукатурий бригадира хьагlая елаш йола гlишлон материалаш. Хьаяхьаш йола материалаш иштай хьож. Цул тlеххьагlа цхьа минут балла ха зехьа йоа ца еш бригадага болх дlаболабайг.

Кокчетавски областе йолаелар Цаэш болх бе. «Кокчетавстрой» тресте эггара хьалха мастерох бе елар цо. Кхуаш йоагlаш йоl яр из цу хана. Юкхьаяша тайп-тайпара балхаш деш хилар из, хlаьта мукъача хана болх lомабора. Штакутура бола lомабе безам болаш из хилар кхетадир мастера Б. И. Васильева. Цул тlеххьагlа цунна болх lомабе волавелар мастер. Кхо бутт боаллашехьа экзамен дlа а еина штукатура шоллагlа разряд яьккхар Цаэша. Цига штукатур йолаш болх беш цхьа шу лаьккхача Малгlабике цlа а еий № 105 йолча дlаюха ухача механизированни колонне шийн специальностах болх бе йолаелар къона гlишлошъер. Цига кхоалагlа разряд елар цунна. Дукха ха яллехьа цунна бола дика вlаштlехьбаккха кхетадир колонна кулгалхоша. Эггара хьалха цига байнаьха кхалнахах вlашагlъелладча штукатурий бригадина кулгалде хьожаю Цаэш.

Цо кулгалдеча бригаде 19 сег вар. Хlарана оамал йоаза, цунна па ховр дlахьеха гlерташ хулар Цаэш. Из бригада вlашагlъеллача хана бригадерча хlара штукатура цхьоалагlа разряд мара яцар. Цахаддаш царна хьаха а хьехаш царга балха говзал лакхъейтар цо. Болх йистебаьлча дукха ха дlахьора цо шийн опыт штукатураща дlайовзийташ.

Карагlдаьннача кхоачамбеш lаш оамал из Цаэша. Болхлой кагирхой школе деша яхар, лакхийр балха квалификаци. Укх шера итт класс сайрийнарча школе чакхйоаккхеш я Цаэш. Масседар а кхоачашде ха хул тха Цаэша, оал цох гlишлошъераша. Ишта дика толамаш доах цо балха тlа а. Цхьа бутт дlабахийташ цун бригада бетта план тlеххоачаш ца еш. Массаза дика тlехдикен оценка лу цо кхоачашдаьча балхашта.

Пятилетка йолалуча хана бригада членаша социалистически деккараш тlаийцадар яхе шера план 4,5 шера кхоачашъе. Уж деккараш дизза кхоачашдара социалистически яхье баьлар гlишлошъераш. Хlара бетта план 120—130 процент кхоачашйора цар. В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача денга яхе шера план кхоачашъярах рапорт делар ишта къахьегача бригада. Дикха къахьегама толамаш дика хиларах бригадана елар Юбилейни Сийлен грамота. Цаэша, цунна болх беча Ахмадовгlар Хьадена, Фадимана, Хамхоева Зайдата коммунистически къахьегама ударникаш яха сийлен цlи елар. Цул соагlа Цаэша елар «За доблестный труд» яха юбилейни медаль.

Цаэша, из керта латтача бригада лакхъ а лоацаш Малгlабике дукха цlенош хьалдаьд. Дика къахьегаза лер йитай цар шоашта тlехьа. Укх шера 10 класс чакх а яьккха, институте деша яха лерхl Цаэша. Гlишлошъер - инженер хила лерхl цо. Ше лерхlар цо кхоачашдергхиларах дог тешаш ва массавар а. Хlана аьнча цун оамал иштта я.

В. ТАГУРОВ.

ЛЕНИНА НАЬКЪАЦА

КПСС ЦК ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛИЙИ СТАТЬЯЙИ ШИЦ ТОМАГІА ЙОЛА ИЗДАНИ КЕПАТЕХА АРАЯЛАРГА

Политически литература издательствас «Ленински наькъаца» аьнна цхьа цlи а йолаш арадаьккхад КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева къамаьлийи статьяйи ши том.

Хронологически хьалхарча томо чулоац 1964 — 1967 шераш, шоллагlча томо — 1967 — 1970 шераш. Мехка чухь а дунен халкъашта юкъерча арене а хиначча дуккхача йоккхийча событех йиза йолча цу хана боккха лоархlам ба Советски Паччахьалкхе дегlаехара а, дерригa дуне дегlаахара а. Обществa экономически, социально - политически, духовни вахара ерригача сферашка Коммунистически парте организаторски лостам теларен лоархlам дlахо а лакхбаларца. дуккхача нахаpара цун бувзамаш шердаларца, партен халкъен йохаргlоаца цхьоагlо, цун шийн мугlараш кхотадалар чlоагlдаларца белгалдаьлаш я из ха.

Социалистически строй толашагlа хилархи цун торонеки бизза, эффективно тlа-тlа дуккагlа вайде эцара парте курс творчески цхьа лостам болаш кхоачаш а еш, партен йуп ленински ЦК-ан хьалхлена советски халкъо керда толамаш даьлад халкъа боахам, lилма, культура дегlайлалаеча, шийн вахара хьал тоадеча, вай паччахьалкхен экономически оборонни низ лакхбеча. Лакхденнад Советски мехка дунен халкъашта юкъера сий. вай заман керттера проблемаш къоастаечара цун вли-ини.

Шин тома тlа я вай мохки дуцен цу шерашка дегlаахара массе оагlорахьара характеристика. вlашагlтох коммунизм хьальчен мехка арахьара политика лелачев кулгалдара парте опыт. вай хенарча хьалашкарча организационно - партийни идеологически балха практикана анализ ю.

«Из къоастаяра парте шийн хьакъал, шийн лоlам, шийн цlанкха а кхоачалургдоана хьинар юкъе па хьош цхьаккха лоархlаме проблема хиний а ец, йолаш а яц. — йоах книжка гlа. КПСС ХХIII-ча съезде белгалдаьккхача тайпара, парте керттера деккараш да коммунизма материально - технически база хьаяр, обществени гlулакхаш эргадахьа тоадар, керда саг хьалхьехар. Цу шерашка вай царте ахьча лежарлаца йолча пар тешца цхьана lалахате боккха болх баьб дlахо а социализма дунен система чlоагlъеш. дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи болам вlашагlтохаш, империализмана духьалара, машара, демократена, къамаш шоай юlаме хитара, социализмана тlехьара дерригa прогрессивни низаш кхотадеш, цар гlулакхаш хьанаргlа хулийташ.

1

Дуккхача тайпарча балхех латтача коммунизм хьалъяра гlуллакха лард я материально - техническа база хьаяр. Социалистически боахам лелабара ах бlаь шерал соагlа йолча опыто тешавеш бакъду. хетаргаьь, революци хиннчул гlеххьагlарча дерригача деккарех эггара чоалханегlа, эггара творческегlа хинно деккар экономикана хьалхале лелаяр хилар. Хоадам боллаш йола, кхы лата яхка па езаш бола решенеш яп укказа. Экономика—из чоалханея динамични организм я из дегlаахаро ше хьадда хьаю керда проблемаш.

Социалистически производство lалахате чlоагlа дегlаяр, халкъа боахама бувзамаш чоалхане довлар, lилма - технически революце геттара лакха, сиха геппаш—цу дерригaне а вай къаьнача тайпара болх бе йиш йоацача оттадаьд, керда чето-дзшн решенеш елга дlадих. Халкъа боахама доал деча хlанз хьалхарча плане уттаю экономически качественни факторашa, обществени производствана интенсификаци яра паькъаца цун эффективность хьадда лакхьяра деккар.

Из деккар кхоачашдара наькъаше де деза гlулакхаш белгалдахара хетаь яр укх тlеххьарча шерашка хиина ЦК цхьайола Пленумаш, хlаьта ишттa парте XXIII-ча съездо белгалдаьккхача курсага хьежжа КПСС ЦК-ан Советски правительствас яь дуккхе решенеш.

Сборника материалаш тlа мехка халкъа боахам дегlааахара кердача этапа, экономика интенсификаце керттерча хьалийн средствайн, къахьегама овсарле чехка лакхьяра кlоарга анализ яьй.

«Кердача капитальни вложенеш болхлой дуккагlа хилийтарен чотах яь па lеш, хlанз йолаш йоала производствени мощностех бизза а рационально а тlа-тlа дукхагlа пайда эцара, вай ханарча lилманен техникане карагlдаьнараш юкъедоаладара чотах, хlаьта ишттa балха хана хlара минута, хlара машинен механизмен белалеш доагорен хlара грамма кхоа бара чотах производство лакхье а продукци дикагlа хилайта а деккарийла да вай. — яхаш белгалдоах Л. И. Брежнева.

Керттера дlадехар, тахан зиена па lеш, йlаьххача ханарча перспективана а — из да lилма-технически прогресс сихьяр, lилма тохкамий боарама эффективности дlахо а лакхьяр, царех халкъа боахама чехка пайда эцар. Керда техника хьаяра юкъейоалаяра — из конструкторий линна па lеш, миллионаш болча мугlарерча къахьегамхой а гlулакх да. Производстве хьалха латтарийн новаторийн хlама доаза, тилла гlертара уйла, знанеш, опыт, хьинар, творчески инициатива вай дlахьалхашка ахара болаш сихбеш бола низ ба. Презрнитера lилма - технически прогресс бахьан дог лазаш, хила веза директор, хlара болхло, парткома секретарь, хlара коммунист. Ишттa оттаду парте тахан доаш, ишттa да вахаро дlадехар.

Вож лоархlаме деккар да халкъа боахача организаци доал дари эргадаьккха тоадар. Дика доал па дича, гlулакх дика вlаштlехьа па дьаккхача йоагllаш йола эффект лургьаш е капиталовложенеша а, е кердача техника а, е шоаш кхо па беш болхлошен колхозхошен къахьегаро а. Боахама доал делга эргадаьккха тоадар чlоагlа лоархlаме да боахама аппарате керттера позицеш лелаеча ведомствашта меттел, предприятеа, совхоза, колхоза. «Боахама доал дарех lилма хулаш латт, из lилма мамогта чехкагlа карадерзаде, мамогта кlоаргагlа lемаде. гlагlертта доаза доал», — йоах книжка тlа.

Хlанз къаьстта боккха лоархlам болаш да планировани нийса оттаяр. цхьаш белгалдоккха книжка тlа. Экономике нийслу дукха чоалхане хlамаш планировани цу е доах кхоачамбоацарех, планаш тоамаза хиларах, хlаьта ишттa уж нийса кхоачаш ца ярах оала боахамаш да. Планировани методаш эргаьха тоярех, керарча хана а перспективни а планий lилма технически ларда лакхьярех эггара лоархlамера деккар хулаш латт.

Питилетка дих шера халкъа боахама планаш кхоачешъар КПСС экономически политика нийса хилара дола тешаш да. Къаман доход — из экономически дегlаахара керттера показатель — дих шера 31 процент лакхъенний. Халкъа боахам дегlабоалабарга дlадахад хlама из эшшаш 260 миллиард сом. ерригача укхал хьалха дlаяхача пятилеткаш дlадахачул 24 миллиард гаргга дукхагlа. Керттера фондаш, вешта аьнча халкъа боахама дерригача доакьой производствени мощносташ хьахьоккхаш дола керттерадар, 32,8 процент лакхъенний. Юрта боахама валовой продукце шера юкъера боарам цу 4 шера хьалха дlаяхачча дих шера хиннчул 18 процент лакхбеннаб. Уж дерригa хьокхамаш планах лаьрхlачул тlех да.

Книжка тlа белгалдоах, халкъа боахама деккараш кхоачашдар вай общества самоцель а йоацаш, средство хилар. Болх бера, дешара, садаlара, шийн говзалаш дегlайоалларен эггара дикагlча тайпара уж юкъейоаларан эша эггара дикагlа дола хьалеш хьахилийтар вай парте хадданза дlакхуьйтача политика керттера да лерхlара керттера чулоацами ба. Дуккхал дих шера мехка хьаьдаьд 400 миллион соагlа квадратни метр йола нака чубаха цlенош. Вахача наькха цхьан сега сих йола доходаш 26 процент лакхъенний. «Социализмана карагlдьннача эггара керттерчарех цаl да, — йоах Л. И. Брежнева, — хlара советски саг шийн кхоненах бlубенна хилар. Цунна хоа шийн болхо, шийн хьинаро массаза а йоагllаш йола моттиг лоацаргl хилар а цун мах берг хилар а».

Парте хьалхе а лелаеш халкъо ше кхо па деш къахьегаш вай халкъа боахам дегlабоалабеча дьаьхача толамаша цхьаккха хlама юхедиттадац советски экономика «кризисах» буржуазни идеологашен ревизионисташен дагалуацарех. Цу толамаша дуьц советски халкъ бlубенна коммунизма новкъа дугача парте политика нийса хиларах. Из деш парте къайла кхахьаш экономически дегlаухана дола кхоачамбоацараш, халоиш. уж дlаяхара советски нах оаргlбоах.

■

Парте уйла массава а советски халкъа керттерча хьаштешта тlаерзаяь я, цун гlулакх дар лерхl парте шийн эггара доккхагlдола деккар. Коммунизм дулла-цlех дола гlулакх а хинна дlаэттача советски наьха яраза парте хадданза еча йоакхонга хьежжа мах бу книжка тlа советски общество историе чурча керттерча этапий, вай заман къоастаде дезаш латтача дешай вай дегlаахара перспективай. Л. И. Брежнева книжка тlа гуш да советски халкъа творчески низах, сийлахь-доккхий революциони хувцамаш дулургдолаш, котолонгара коталоиха дохалургдолеш из хиларах парти тешаш хилар.

Шин тома тlа я советски наха паччахьалкхейи обществени гlулакхашта юкъе тlа-тlа хьинар долашагlа дакъа лоацаш хиларах, советски социалистически демократе доахача толамех йола lалахате йlаьхий материал. Укх тlеххьарча шерашка кхы а дикагlа гучаьннай советски общества социально - политически идейни цхьоагlо, дерригача хьамий, классай, социальни группай, ерригача тlехьенийи доттагlалли вlашин леладу гlулакхаш къахьегамхоша экономикана, паччахьалкхени обществени гlулакхашта доал дича юкъе дакъа лоацилга реально lалашдеш йолча социалистически демократизма лакха традицеш сацна йола лоархlаме белгалонаш.

(Йистедоалар 3-ча, 4-ча оагlош тlа).

«СЕРДАЛО»
2-гlа оагl. 8 август, 1970 шу.

Хаккахьа кийчаль яха школаш

КЕРТТЕРДАР ТIЕХЬАДОАХ

Дукха я Наьсаре бокъонца кийч я яь хьалхарча тургаяхьеяжаш йола школаш. Гуш да цу гIулакха укх шера укхаза дукхагIа уйла елга.

ХIаьта а цхьайолча школашка геттара эсала лея ремонт. Укх деношка Экаж - Къонгай юртарча школе доха долаш тхона бIаргадайна сурт укх тайпара дар. Ремонт дь кийча я яхаш я укхаза йихьлагIа корпус. Из я эггара зIамагIлола бераш чудаха дезар.

Мишта латт укхаза гIулакхаш? Уборщицаша шоашкара доагIар даьда шоашка хьаьыннача тайпара кIира а техай басар а хьакхад.

Эггара зIамагIа йола парташ латтача классе да тхо. Бокъонца аьлча тхона къахет цу чурча парташ тIа дагIа дезача берех. Хьла да цар тIа нийса, хоьж аллап иаде бер Iомаде. Деррига ардакха, фонера кусокаш етийхкиз да уж, Iургаш довди, шьара дац. Басаро а хоппадьдац уж.

Из хьал за пенех доахкина доскашка а. ДIатIаьотадаь линолеум юкьюкьере хьа я хийлхи болаш агIа, я геттара хьа в къаьстта Iоудл. Басир хьекхадай царна, тон техаш. Мамашта корашта партаща хьаккхачь кердача басара чубужаш латт бIалгаш доацара корех гIехьювлача машинаша хьачубетта дом. Басараш хьаккхлехьа дIатоха дезар кораште кингаш.

ХIаьта а оьхан юкъа из корпус кхьучарел кийчагIа я дикагIа куьг теха я. Цу хьала тIа из кхачийтача уборщиций бригада куьгалхочо Мержоева ТIауса баркал ала доагIа.

ВIаша уллув цхьан агIан кхоьй корпус я цу школа юкъ. Хьалхарьяр из вай лаккехьа йийцар сайна «кийча» я. Нагахьа хийна дезга бIалг баллах цар корех, басар хьекха а кIира теха а классаш чура цIена яле а.

Вокха шин корпусе хIаьнчула тIехьагIа де дезаш да уж баьхаш. Сагота болча уборщицаша кулгаш дIа-хьа укийт фу дергда оьха, яхаш. Кулг дIатоха йиш яц цу классашка цу - чу паровой отоплении хьачуйилла болабеш Наьсарен ремстройучастка гIишлошъерии шоай болх баь баллалца.

Дукха хе я дIаболабенна, цар даьр фуд хьожаргда вай. Кое саьгараш а хьай. Батарейкаш классашка хьачуекхиьа Iо я хийсай.

Мел ха эзаргья монтажникашта из болх чакхбаккха. Из аьл йиш йолаш суг вац. ХIака аьлча еррига́р я йиъ сагь цара я вац уж. ХIаьта нагахьа цара Грознера хьал а бегIаш.

Тхо шига долча хана уж боаш кхоалагIа – диьлагIа де да яхаш девдар укхаза. Цу тIа хьабечь хана болх мела а бу. Дизза кхо ди даькхад цар уж батарейкаш дIачIоагIъе пенех Iургаш доахаш. Шоаш а болх бац цар, кIалхарчарга а болх байтац.

12 класс я хIанзчул тIехьагIа кIир теха, басар тьехха парташцаIараш, кориш тоадаь кийчъе езаш.

Йирча да школа юв. Гонахьара дерттIа карт яц. Яр а ела, кьаьна я. Гонахьа мел бахача оьха берш укхаза ух дечкьорга доваьа. нийсагIа хьал тох хьожаш тIой детташ низгиш чуухийт. Укхазарча шин хьахочоя ю гIулакх хоф хал тхона, бIалташ доладара царех белхе вар малагIа да а хац.

Ииттача хьала тIа я Экаж-Къонгай юртара эзар гарта бер деша хьа деза школа. Iаьалмите сийса-оарц а дьекха уж кхоачамбоацараш дIа ца доахе кийчо ла еш юсаргье школа. Болх сийбе беза монтажникашна. Нийса хургда нагахьа сайна Грозне цIа а ца уйиттам болх йисте баллалца уж цу юрта Iергбола гIулакх вIаштIехьдоакхе.

Массехк дош эгаза дергдай лаккехьа вай кIа кьакхача Наьсарен ремстройучастках. Шоаш дIаболабаь болх чакхбаккха сагота хьала укхаза гIашлоштьераш.

Массехк шу да цар Суркотла школьни пристройка хьалъе я болаьь йисте па йоакхаш латта. Дукхьалла укх шера уж классии шIенош хьадаь даха укхаза ена хийна цхи бригада, цаI дIаяхача, шоллагIьер я йовгIаш. Цхьабакьда цхьанне а хаь ер ма вай аьйна хIама дац.

Ишта хьалаьь йисте па йовлакхаш я Наьсарера 100 меттига лаьрхIа пристройка а.

Укх шера Долакх-Юртарча школьна а хьатIакхетта шIенош кийла дезаш бар ремстройучастка гIишлошъераш. Январь бетте а хьахийцад цу гIулакха лаьрхIа 16 эзар сом. Дале а таханарча дийнаьь цхьаккха а хIама даьдац укхаза гIишлошъераша. Цу гIулакха цIенлаштта уйла йиша бакъахьа я ремстройучастка начальника вов. Акиева. Цо йоаь гIулакх во хургда Эзарап бераш доахаргда дерттIача хьаланшка дешачара.

М. КАРАЕВ.

ДукхагIа яьккхай шура

Пятилетка тIехьарча шера къайбай продукци яккхарех йохкарен деккараш кхоачашдара хьинара къахьег Наурски районе хьайбаш лелдераша.

Дукха ха йовлаш итог йнча белгалдаьлар пачахьалкхенга дулх доххара их шера план 106 процент, шура йохкара — 121 процент, тха — 106 процент, фуеш доххара — 132 процент кхоачашъяьлга. ХIаьта хIанзле районе доахангара 34742 центнер шура яьккхай. ДIадахача шера цу хана яьккхар 28379 центнер мара цар.

Геттара лакхьесцаь укх шера цхьан Iаттагара йоккхаа шура Ленина цIерагIча колхозе. ДIадахача шеранул 453 килограмм дукхагIа я из. ХIаьта районе юкъера лаьрхIача 191 килограмма лакхъенийй. Уж тоьлараш даьхнараш ба цхьан Iаттагара хIгизле 1849 килограмм шура яьккха «Терский» совхозера доярьа Юнусова Хийжан, цуьа 40 килограмм мара кIезигагIа йоаиш шура яьккха «Красное знамя» колхоза доярка Килоево Люба. хьаьбараш.

Къьастта дика къахьег укх шера районе юо тIара оалхазараш лелдеча фермай белхлоша. Ялх бетта планах 1607 эзар гулде дезача 1915 эзар фуь гулдир цар. ХIаьта хIара котами тIехьарa юкъера лаьрхIача чудехар 68 фуь да. дIадахача шера цу хана гулдаьрии 53 фуь мара ца хиннача.

П. ПЯТИРУБЛЕВ,
КПСС Наурски райкома инструктор.

«Металлист» завода менгеш дела неле дикагIйола болхло лоархIаш я Таценко Александра. Менгей сеткаш (пружинеш) чIоагIлеш я из. Шин болх дика боазача, безаш хьабеча шоа. Таценкос цхьаккха а гIалат далийтац. Сменин нормаш даим тIехкхоачашъю цо.

СУРТА ТIА: Таценко Александра болх беш йоал.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬАЙБАШТА — ШОРТТА ДОАКЪАР

Республика юрта боахама къахьегамхой укх шера 223 эзар тонн йол, 206 эзар тонн ча, 6 эзар тонн баьца хьоар ийде, 812 эзар тонн силос кIоагашка йолла езаш ба.

Изза доакъар Iалашдара эша торопаш йоаш я вай боахамашка.

ХIара шера дукхагIа дIаю боахамашка доакъара культураш. Укх шера цар дIалаьцар 196 эзар гектар лаьтта е еррига культураш дIаюош долчох 44 процент.

Доакъара культураште доагIаш дола гIулакх я доаттадеш уж кхоен хIача дика хьуакъаргахо, цхьабакъда из хIанз а вай дукхача боахамашка деш дац.

Силоса лаьрхIа хьалнIаш дIайийнача кхашара укх тIехьарча шерашка хIара гектара тIара чубоа хьункъьам 100 центнерал тIех хиннабац. хIаьта цхьацадолча боахамашка кхы а лохагIа.

КIезига йол чуккь доакъара баьцаш йийнча кхашкарех цшашкарех. Цу деррига йиш хилйтад кхоачамбоацаш доакъар Iалашде.

Дале я, соакхарчул дикагIа вIаштIехьдаьхая республике доакъар Iалашдара балхаш. ДIадахача шера укх хана хинначул дукхагIа да вай боахамашка гIожа а моша а доакъар, лаьлах лаьхха хьоар. Цхьабакъда, цох кхоачам баь Iе йиш яц вай, хIана аьлча цхьадолча боахамашка геттара дедара лел доакъар Iалашдеш.

Ачхой-Мартана, Грозненски, МалгIабикха районашка хIанз а эшачох укх а Iалашдаьдац доакъар. Цаьтарра цьалаш да доакъар кийчдара доалаха долча Ачхой-Мартанен Урус-Мартанен боахамий, цхьабакъда хьоахарчар 36 процент мара йол Iалаш ца аьча, шоллагIчар хьандехьа 80 процент Iалашье вIаштIехьдаьнад из.

Грозненски районе «Горячеисточненский» совхозо 70 процент кхоачашъяьий йол кийчъара план, хIаьта цу районе «Советская Россия» яхача колхозо — 33 процент. Цу тайпара масалаш кхы а дукха доаладе йиш яр.

Деррига хIана дар дьена чуйча дьаьккхад республике ца бола хlат. Из шутта дале а чIоагIа лехара дел боахамашка чa къагулолча, цох аргIаш делга. Цудучьа ла Iалашдара план 43 процент мара кхоачашъяьяц республика. хIаьта Грозненски, Гудермеса, Наурски, Шелковской районашка кхы а кIезигагIа баьб из болх.

ХIанз массанахьа силос кийсъе болабеннаб. Цу балха чIоагIа тергам тIабахийта беза.

Доакъар вочни Iалашдu, цудуьхьа из болх берапца пейда эца йиш йолча хIара сахьита кхомбеш вIаштIехьбаккха беза шоай болх.

3-гIа авгус тхьатIакхоачаш республика боахамаша доакъар Iалашдарах йола

СВОДКА

(План процентаща)

Районаш	йол Iалашьяй	ях аргIаш дьад	дьанах лоамха хьоар кийчдьад
Ачхой-Мартана	33	53	55
Ведяна	21	20-лаа	—
Грозненски	46	37	61
Гудермесски	53	33	64
МалгIабикха	37	40	—
Надтеречни	67	87	—
Наьсарен	65	8	—
Наурски	54	40	47
Ножай-Юрта	51	32	—
Советски	37	60	—
Сунженски	31	45	83
Урус-Мартана	80	62	40
Шаьла	61	56	70
Шелковской	60	40	91
г. Грозный	99	—	—
Ерригача республике	50	43	65
4—VIII—69 ш. хиннар юрта боахама министерства боахамаша	32	27	51
	48	41	60
«Скотпромо» союзхозица	34	45	—
«Грознено» объединене	75	116	—
«Консерплодоовощ» объединене	66	28	—

ХIАМАН КХОМБЕШ

«Производства резервех пайда эцарга тоаланза халкъа боахаме экономе режим чIоагIдара» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо эрадаьча деш болхлоша специалисташа тийшача предложенех 84 мероприяти вIашагIьеллай «Красный молот» заводе. Царех 44 предложени балха юкъе яхьара торо хулийтаргьа кхы тIа я 30 эзар киловатт - сахьат электроэнерги, 100 тонн доагор, 248 эзар сома маьха металл, материалаш кхоен йиланал совгIа 30 эзар сома маьха продукци йоахен.

ШоллагIча квартале цу тайпара 20 мероприяти балха юкъе яхьаро пачхахьалкхенга кхоадь ахча 31,5 эзар сом да.

БЕШАМАШ ЙИСТА ЙОЛАЯЬЙ

1-ча августе дена вай мехка гомий, комсий, бомарий бешамий перепись ен я. Цу юкъах колхозий, совхозий, кхьча пачахьалкхен боахамий, хIаьта шитта халхоза, совхозий къахьегамхой доалахьа йола еррига бешамаш юстаргьа.

Из болх вай республике чакхбоаккхаш 1335 саг ва. Цар из гIулакх тешаме леладой дьожаш ба хIара районе, городе госстатистика инспектораш, переписа ара вIашагIтеххача отделай бригадий куьгалхой регистраторш, контролераш, бешамаш юстараш.

Переписа материалашца йиш хьегойтаргда Нохч - ГIалгIайче мел гомий, комсий, бомарий бешамаш я. Цуд совгIа цар торо хулийтаргьа дIахо йолача хана сом, комсаш, чимараш кхеелта дегIадоаладара эшаш йола мероприятеш хийцье.

Укх тIехьарча шерашка вай республике дикка шерьенний сомийн комсийн бешамаш, цигара чуэна продукци дикка тIаккхийттай. Дукхьал соми комсаш лелаю керда боахамаш вIашагIлехьад республике. Цар шоай бешамашкара чуэца продукташ чIоагIа пайда эц.

Дукха ха йоалцаш КПСС ЦК, СССР Министрий Совето соцам бар «Бьаьдараша соми дукхагIа кхебара а болара а хьекъехьал цудухьа уж культураш дукхагIа кхеара хIана мероприятеш белгальеш йолча вай колхозашти совхозашти чIоагIа новкъостал дергда цу переписо.

ВАЙ УНАХЦIЕНО ВАЙХ ТИЙША Я

Аххан тIеххьарча бетта – августа денош июль бетта а санна дIайха хила мегаш да. ЧIоагIа эттача йовхало нахага терко яIежагIа кийт санитарни гигиенически правилаш кхоачашъяра, хIаьта из а шиЙ аргIанна керча-шоргашка цIенкаштта лазараш хьоадара кхерамца дувзадеинна да. Цунца дувзадеина ТАСС корреспондента СССР унахцIено лоравра министра заместителаза Авептик Игнатьевич Бурназянагара дийхача аххан хьалашка къаьстта а кхоачашъяла аргIйовцаш йола, хIаране шин-шиЙ гигиена правилаши санитарни нормаши газета дешараштa дагайохийтилга.

— Хоаш ма дарра, лаккхача температура, бокрам бовшаш дакъача фоно,— аьлар А. И. Бурназина, — тIехальнна дукха хий дехийт организмаго, хIаьта из хьаухи моттигаш оала дукхагIча хино теркал я яц. Дагакхаба деза, цIена доаце хий — из лазараш хьедача бактерий — бокккагIчарцен къаьстта а бераштен керча-шоргашка лазараш хьедерий бIенхегIа йола хьает хилар. Бераштa закон я хиина дIаетта деза хIайхича хана кIежъаьккхар мара хий мала йиш йоацилга. Из правила лелайича бакъахьа яр боккхагIчар я.

Цул совгIа, керча-шоргашка хула хала лазараш хилахете а шерра даьржа да вайна йоаллаха дадача мехкашка. Цудухьа дейдмехкарча медицини массаза а вIаштIехьдалац уж юкъе ца доадийташ цIендаь кхатоха.

Дешалийта агIаш, эггара лоамбоацашагIа йола гигиенически правилаш вай кхоачашйой, цу лазарех вочаш лора де вайга йиш хургхилар. Уж малагIа хIамаш да, уж дIадехараш? Цкъарча юхьига царех дукха дераш лоамбоацаш да вьина хетаргдолаш да цхьабакьта, хIаьта я цхьаккха дика кхоачашдамэ дергдач уж.

ХIама дав истоле хьалхашка Iоахале хьалхагIа бокъонца дила деза кулгаш, сапа я тохаш дуле дикагIа я да. Кулгаш шIакхи а дусаргаш тIагIоллара бIехдалачоа. Цудухьа цIена тIа йоахкае миллиардаш йолча микробий инфекци йоаржавра ниг Iалаьмате бокива ба.

Аххан чемалехь къаьстта дукха бу вай сом, баьцаварраш, пастеш, хорбазаш. Уж я, бакъдар аьлча, вай унахцIеноно Iалаьмате кхераме йолча микроорганизмашка бIехъенна я, къаьстта я цаьхь санна из сом гIыдлара хьатIабена бале. Цудухьа лазараш хьедерех лорадалара эггара дикагIа йола средство я шун тIа дIаоттавле хьалхагIа царна бокъонца обработка яр. Из моллагIчуина а юларгIйовлаш я с водопровода кранагIа тьаухача хида, я кIезига тух тесса дирдаьча хица бокъонца дила деза бьацалдараши соми.

Вай геттара дика лоаркI шурий продуктех йовхка дегIа пайдача тIа йотташ болча цIен воакош дер. ДагадоахагагIа аьлча, тIаккха хьа ехьа дикагIа ма хулий из, ехьа боланагIа хул цун чкъорг, цудухьа тешаме ала йиш йолеш ма дагара доацаш кулча эуламах цо лораргавазьяния.

Къача кийчбеш йолча кухне гIалда санна йолча цхьанча моттигах а массехк дош ала безам ба. Бокъонца йола цIено Iалашъяра новкъостал дергда бийдачен кийхкачен бьацадараштен дуцхал лаьрхIа йолча къаьст-къаьстача инструменташа, цхьегIашнен дулан бьацадараши цхьалхадахача метола тIехь дIайха хий кхардо. Уж бакъдар аьлча, цIагIарча хьалашка моттал, шутта эггара хьалхарча аргIанна общественни кхача кийчбеча моттигашка а доиза даргдоаца хIамаш да.

Аххан замалахь теркам дукхагIа тIабахийта беза цуьхаш лоаттаеча моттигашта, туалетан цIалташта. Укхазa бакъдар аьлча, чIоагIагIа Iаткъаш, дезинфекция йолча средствай, масала, хлорни кIира, лизола, кхьйрий новкъостал эшаргда.

Микробашта аьтто болаш я кхы тайпа кхачан продукташ а, масала, дулх, фарш, маршаш. Дийце мегаргдац моллагIа продукт юкххьанца из кийчъеча, дIаоттаьь лоаттаеча моттигегра хьайоалаенна йохха даьйоаккхача кхачкалца бIаьш хулгашта юкъе гIолла ланхбоалаш хилар.

Кхача кийчбеча хана продукташ лоржаа эза лазараш хьедеш йола микробаш царка юкъе гIоргйолаш. айххийта дIакхоьвла, моз тIа хьа хайтеш лораe еза.

Нийса гIулакх да, ихьмергIал хIанзза йнца керда маьлх а цIер хоа тесаш. Цу тайпара хургаш ма хуьн а кIаьг эзалкъохка дешна хьакх я ма хургда.

ХIаьта тIеххьара ала дезар, нахаьа сайна шоаш эо хьал долаш хеталой е балха гIара шоай новкъост, е квартира юхера доалахо нaмoгаш хиннага шоашта хой, цу сахьате лорагара новкъоостал деха. Дагакхаба деза: намогаш хиннача медицински новкъостал сигагIа ма лу, инфекци яржара торо кIезигагIа хургья. Цу хана уьахочa дарба даоа е из дIакъоасталар цхьанa парцагI довла деза, хIаьта из цунна шийна, таргарча нахa, гонахье гIолаа мел лелараштa гIойленагIа я за. Ше шийна дарба де гIорта цхьаккха дича я мегаргдац.

Московская область. Торгован сете, общественни кхачан предприятеша шера миллион бройлер лукое тIара оалхазараш лeладеча Еррисоюзни Iилма-тохкамен технологически института экспериментальни боахамо. Цун бройлерий фабрика — Советски Союзе йоккхагIчарех цаI.

Промышленни ларда тIа кIорига кхийтаро соакх миллион сом цIена пайда белар. Еррига чатиьа итте а цехе комплекса механизаци автоматизаци яь. Оптимальни микроклимат хьаллоттаю оборудовани оттавй массанахьа а. Кое тIара оалхазарш дикъа доакъараш доха дахаро йиш хилийтай гранулированни доакъараш машинаша тIадуьтта, Iодоасаде дIадехка. Котамашта цхьа единица тIаккхетийтарга дIалода доакъар кIезигду нийсъяь оттаяча рационо, цунна юкъеяхийтача витаминашех микроэлементашех. 63 ди даьхча килограммага дIакхоач кIорига дозал, хIаьта цунга дIадолаха доакъараш 3,4 килограммал дезагIа дизац.

Фабрике шера дикка вIашагIтох жужакий Iулаш. Цо йиш хулийт производственни помещених пайда ийра даьхьера сезонность дIаяккха, Iалашдир жикубаце цехо Iхаддаза болх белга.

Дулха лаьрхIа кхелеча воатIарча оалхазарий кердача лаиешта еча селекциго хьожаш ба института Iилмахой.

СУРТА ТIА: птичница-оператор Желнова Ольга бройлерий цеха управлени пульта хьалхашка. Цо шийн сменицица цхьана 60 эзар кIориг лелаю **И. АКИМОВА сурт.**
ТАСС фотохроника.

Советски демократи дегIаахар, белгалдоаккх Л. И. Брежнева, — из доал дара еррига формаш эрталуьха тоаир а дикагIа хилийтар а да. Из къахьегамхой депутатий Советий лоархIам лаккхабалар, цар бола тоабалар, кьинари инициативен лаккхьлар, цар нахацара хIара ленна бола бувзам чIоагIбалар да. Из да общественни, дукха нах юкъе болча организацей — профсоюзий, комсомоле, къычар болх тоабалар. Из я массалочох, мехка чухь а дувен арене а мел кулачох йола халкъа низза а массе оагIорахьара а информаци, советски органий балха тIа дар шерагIа дIадовайтар. Юхера а, из да советски законодательство хадданза тоалуш хилари законность чIоагIлуш хилари, бюрократизмаца из гуьнила йиш мел йолча оагIонашка къовсам лоаттабар.

Книжка тIа тешавеш дуц социализмаца дукьал барий оагIонгахьара советски демократена еш йола критика кIал «Iийле йоалии хилар. Социализм «нийса ца хиларах» доала буржуазнии аьттехьарча оппортунистически пропагандистий деррига хабараш, из тоаярах «гуманизаци яра» еш йола харц йоаккхонаш — из социализма керттерачарех йолча цхьан принципа — социалистически демократена идеологически хIама тохара. буржуазни демократи лораярай бакъьярах еш йола гIараш мара яц. «Советски пачахьалкхенахи социалистически демократехи вай лерхI, — белгалдоаккх Л. И. Брежнева — эггара хьалха йоашта кертера дагадоаллар кхоачашдара — коммунизм хьалъяра из бола средство. Вай цIаккха я тIехьа хургдац социализм шоай тайпара. буржуази хьесапе хувпа гIертача буржуазни идеологашна цар аьттехьарча оппортунистически Iоаршен тIагIерта чIоагIа могаеча тайпара «социализм дегIайоаларга». Вай воай я хено мегаргхилар хьахьекха, бокъонца йола демократически традицеш. Вай бола лела я ергья, лора а ергья уж традицеш, дегIа а йоалергья, эргаьха тоа я ергья уж.

Шин тома тIа чIоагIа аналиэ яь советски общество дегIаахара керттера политически низ ходам беш йола фактори йолча болхлой класса керттера лоархIам хилара. Шийн бIубенна йолча авангарда — Коммунистически парте хьалхлелща, ахархошцен къахьегача интеллигенцецен цхьоагIо я йолаш, советски болхлой классо геттара дика вIахьеккар общественна доал дулургдолаш, В. И. Ленина хьахьеккхача новкъа из юхалургйолаш шо хилар. Цунна дагадоаллар — коммунизм — деррига халкъа дагадоаллар а хинна дIаэттад. Цун идеологи — марксизм-ленинизм — довл деш йола идеологи а хинна дIаэттай. Цун парте — коммунистий парти — деррига халкъа партя а хинна дIаэттай.

Коммунизм хьалъярах парте лерхI ленински указанеш маяххара экономически проблемаш кхоачашъяр айхха социально - политически проблемаш кхоачашъяра дувзадеинна дола, дукхача наха коммунистически кхетам балерах, цар сакхетам дегIабоалаблерах къоастале йиш йоаца комплекси деккар.

Цунца дувзадеина книжка тIа массе оагIорахье юкъ коммунизм хьалъяра социальни проблемаш, къаьстта болхлой классаи колхозни ахархоштен юкъера, городаи юртан юкъера, хьаькъалцен физически къахьегача наха юкъера лоархIам бола башхалонаш йоалаш - йоалаш дIаяларе дешаш. Производства хIанзарча боарамо, Iилма - технически прогрессо тIа дукхагIа гарга кхуьй болларъяни ахархочуни къахьегам нижеисра.техника. агронома къахьегем. Укхаза бокхa лоархIам болаш да йерригата бахача наьхи культурно - технически боарам чехха лаккхбалар. Парти гIерт берриге болхлой, берриге ахархой бокъонца интеллигенции хилийта. дерга шоай творчески гоазал йиза юкъейоалайита, общественни гIуллаккашта юкъе парга хьинаре дикъа лаийта.

Къахьегамхоштa коммунистически кхетам балар вIаштIехьдоаккхаш, парте хIара коммунистага, хIара советски сагагара дIадех дунен халкъашта юкъерча арене къиза идеологически къовсам латтача хьале идейни сагота воалаш хилари йоакхо йоашаш хилари, политически даькъе воалаш хилар, хIама бе-башха ца хетари нейтрализма къаьстта кхераме хилар кхетаделга. Парте наха кхетам лу лакхача политически сахкетама, советски патриотизма, социалистически интернационализма уйлаца, лакха революциони файла йолаш хилара, вай уйлаштен идеязаштен духьал мел дар лоаргдоаваш хилара уйлаца. Буржуазни идеологеца лоатгабеча къовсаме тIетаIара, барт хургбоца гIулакх леладу цо.

Хронологически вIаштIехьайоалаш гулъьача шин тома материалаша йиш хулийт КПСС ЦК октябрьски, ноябрьски (1964 ш.), мартовски сентябрьски (1965 ш.) Пленумий, XXIII-ча партийни съезда. цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеша яьча дикача влияне часштабаши результаташа, балха ленински, бокъонца йола реалистически, гIулакхашара стиль чIоагIъеча, парте вахаре ленински нормаш хьалхе лелара принципаши кхаьметтаоттаеча, дегIабоалаеча, хаддаза кхоачашъеча цар бола принципальни лоархIам дикагIа бовзийта.

«Вай партех доал», — белгалдоакх книжка тIа, — халкъа хьалтеншка ше чIоагIа бехкдокхаме хеташ хилар, кIоаргга принципиальность йолаш хилар. Ленин хиннача хана а Ленинал тIехьагIа а парте майрра критика еш гIалаташтен кхоачамбоацараштен. Цо чIоагIа харлахьа лоархIар партийни пачахьалкхен вахара, социалистически законность, демократе ленински нормаш телхаеш хиина культличность. Цо хьаьда дIаьаккхар общественни вахара явленеш Iилма маьхара кхетаар чIоагIало йоалача импровизацешца хувцаш йолаш субъективизм. Парте бакъдар дуьцаш мелла къахь из дале а. Цунна цхьана парте гIаэпаш культличностан субъективизман еш йолча критиках халкъен социализмаш хьаштаьшта духьал. социализм хьалъяра истори бIехдар духьа, революциони карагIаьвнарий лоархIам лохбе, марксизма-ленинизма принципаш нийса я е яц хьажара тахьари пайда эцилга.

Укх тIехьарча шерашка массанахьа чIоагIдения хIаэтта хьал гойтарах цаI да нахрех чIоагIа тешаш хилара уйла, уж лорееш царна гIулакх хилар, массе а оагIорахьа хьежа цар балха мах бар. Цо наьха бIуболийт, низ тIатох, тхьамаш лу царна. Цхьабакъда, 1966 шера 29 марта XIX-ча Московски городской партийни конференце къамаьла деш Л. И. Брежнева белгалдаьккха маьлхлара. бахьлеп болхлойх дешехта лаккдалар. уж дукхагIа шоай лоIаме битар цар балха лоатгабеш бола тIахlожам лохбалар да яхараш. Кадрех тешаш хиларе уж лерхIарш царгара дукха дьйхешарца гардеш хила деза.

Парте авторитет латт цун доши гIулакхи цаI хиларах, парте декхараш укетадарал совгIа уж гонашна кхоачашдеелга Iалаш я ду, шиЙ байракха. шиЙ программа гиналса дукха мидавсаш бола нах вIашагI а тохаш.

ХIанз парте за берабуна цу а кхы дукхагIа я за йолча СССР граждавех хIама ца йишаш хIара цхьайттаьлгIа бола сар. ШиЙ XXIV съезда накъйоаза КПСС творчески низах тоеина, ленински Центральни Комитета гонахьа кхотаенна, барт болаш.

III.

Октябрьски революци хиинчул тIехьагIа дунен халкъашта юкъерча болхлой класса карагIаьвна эггара доккхагIа дола исторически гIулакх за дунен социалистически система хьахилар, цун халкъашта юкъера авторитет, адамий къола ко еш йола влияни лакхъьлар. Социализм шхьан мехка доазонаш арадьа я аьнна, интернациональни низ а хинна дIаэттаб. Дунен халкъашта юкъерча болхлой классо Советски Союзах лерхI вай замии керттера революциони низ, маьшар, къамий кортамукъале, демократи, социализм бахьан къовсам лоаттабеча деррагеча халкъий эггара тешамегIа йола чIоагIале.

Социализма дунен система хьалхилара, дунен революциони процесса цо Iалаьмате йоккха дукхача тайпара воздействи еш хилара дезань кIезига оагIонаш яц «Ленински наькъаша» яхача шин гома тIа. Социалистически мехкий хIара денарча дийнача хьахкаш, экономика, Iилмо, культура дегIайоалаеча цар дакъаче тоалашша деррагача дунен тIа миллионаш бола нах тешабу марксизмо - ленинизма принципаш хьалхе а леламо хьахьекха, ше бахьан бокъонца болча марксисташа - ленинцаша хьовсам лоаттабеш дола адамаш дегIааахара никъ нийса хиларах. Социализма мехкий вIашагIьехача низо. цар хаддача йолча машара политико юха сецаду империалистий агрессиани гIулакхаш, агрессораша дунен ракетно - ядерни тIом хьовбара воньа хаьдда йола юкъ еккх.

Вай мехка эггара хьалха билла бийлар социализмага бола никъ. ХIанз шиЙ кIаьлийча опытаца, вежаршха долча мехкий опытаца чIоагIало я луьцаш, марксизма - ленинизма принципашна хьалхе а лелаеш. КПСС Iалаьмате доккха дакъа лоац социализма дунен системa чIоагIъеча, шиЙ еррагача чоадхаленцен дуккхача тайпара хиларцен реальни вахаро хьаеш йола проблемаш творчески кхоачашъеча. Социализм хьалъяра керттера закономерностащ, социалистически дегIаахара генеральни принципаши хьалст - къаьсттача мехкий къамий башхалонаши тарьядар, вIашш политически экономически гIулакхаш лелалара дешиш, империалистически низаша лелаеча агрессиани гIулакхашта хьалхашка вIашш тIеиа гIулакхаш лелаедара дешаш, социалистически мехка къамийн интернационални декхараш нийса лараяр, социализма мехкий содружество кхотаннар чIоагIьяра деккарий Iалаьмате боккха лоархIам бола еррига комплекс — иштта а КПСС, цун Центральни Комитета хаддаза терко еш йола дукха проблемаш. Цу проблемий анализ еш, Л. И. Брежнева белгалдоаккх, социализма тайп тайпара мехкаш тайп-тайпара дегIаахар цаI йолча, юкъарча процесса раьнашка йола башхалонаш хилар.

Цхьадолча мехкашка социализм котъьлларо йиш хилийтар царна юкъе кердача тайпара гIулакхаш — социалистически интернационализма принципаш тIа оттадаь вежарашха дола гIулакхаш леладе. Цхьабакъда, опыто дьахьоккхаш маьнлара, цу тайпара йола торо ша массала я яц кхоачаш, социалистически мехкашта юкъера гIулакхаш цIенхаштти телхадеш моттигаш я. Из иштта хилара тешал деш да, масала, цхьан оагIорахьа Китайнен вокх оагIорахьа Советски Союзан кхача социалистически мехкаштен юкъе этта гIулакхаш. Пекинерча кулгалхой барт агIабара, великодержавно - шовинистически политика кIезига зе дац антиимпериалистически къовсам боаржабара гIулакха. ХIанз къаьстта актуальни хинна дIаотт социалистически мехкий цIоагIон кхотадалари чIоагIдара, массе а оагIорахьара вIашш лелаву гIулакхаш дегIадовладара декхар.

Классови къовсама дьалашка социализм хьалъю цхьаза геттара ира халонаш а нийслуш. Империализмо дитои социалистически мехкий гIулакхашта юкъе лелалга, хьалха хиннача эксплуататорски классашца барта я йолаш керда наьхара новкъа дьена халкъаш дегIаухилга юхадерзаде гIерташ хилар. Агрессивни империалистически низаш тIагIортар гуччахьара тIеиа авантюра йолаш хиза йиш я, цунна дола масала да Вьетнама Демократически Республикана духьалара американски агресси. Къича хьелашка,

(Йистедолар 4-ча оагIо тIа).

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагI., 1970 шу, 5 август.

Дуьненан дехьара

ТЕЛЕТАЙПА ЛЕНТА ТIАРА

ЛОНДОН, 6 август. (ТАСС). Английски эскаро шIаьхка а «си-эс» яхе газ техар Белфаста къерттерча дакъе кхе нах бахача католически кварталашка. Бийсашка бахача нахана вIаша-гIлаташ моттигаш нийсу.

Хьал къаьстта ирделар уххаза дIадахача хIиргIа английски салташа аййна къоха болхо Даниэль о, Хеган дIавеллачул тIехьагIа. Агентствашна деча хоамех, из дIаволлача вар пхи эзар гартта саг.

Къилбаседа Ирландие правительства города цхьайолча районашка комендатски сахьат юхаоттадаьа.

* * *

БЕРЛИН, 6 август. (ТАСС). Советски заказах Ростоке «Варнов — верфт» яхача кемаш деча верфе хьадаь «Дмитрий Ульянов» яхе фордатIа лела 13500 тонн ян доьал дола кема СССР якхалашка дIаделар.

АДН яхача агентства беча хоамах, «Дмитрий Ульянов» В. И. Ленина дезала члений цIе лелаеча форда тIа лелача пхе йемах цхьа кема да.

* * *

ПАРИЖ, 6 август. (ТАСС). 21 июле испански полице бoабаьча Гранада болхлой таьлет оттадеш Iаьржа байракхаш эккаир Мадрида болхлой районе Вальекасте здакеш тIа «ЦIий Iоухийташ даь таIезар» яха йозош даьдар, яхаш хоам бу Франс Пресс агентства корреспондента Мадридера.

Уххаза къайлагIа йолча Испанин Коммунистически парте ЦК Исполнительни Комитето дIайоаржаьй Гранида болхлой топеш йийта бoабара дукхьалара цхьан дергдола гIулакхаш оттаде Мадрида пригороде гулбенна «болхлой комиссей» (къайлагIара профсоюзаш) Зо кулгалхо 27 июле лацар чIoагIа харцахьара хIама лердIа заявлени.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, 6 август. (ТАСС). Итташ бoабаь а мичаб ца хоаш байн а, бIаьо чоаш хилла а нах, доxадаь дукха цIенош, болх булургбoашш йохаь буваьлча ли-неш — иштта да Техас яхача штата къилбехьарча районе цIаьхха хиннача «Селия» яхача урагана даь зе.

Урагин хиннача районе эгтара дукхагIа зе даьа, хоам бу ЮПИ яхача агентства, Корпус-Кристи, Арансас яхача городашта Аранкас яхача порта, цхьайолча къимна нах бахачи пункташта.

Эггара дукхагIа зе хиннача 200 эзар саг бахача городе Корпус - Кристе ерригa здаиеш йиза йохаь а цIенкаштта зенаш даь я. Хин провод болх бергбoацача яьккхай.

* * *

НАЙРОБИ, 6 август. (ТАСС). Кене президента Джомо Кениата укх деношка кулг яздир политически лийцача каьха — Кене халкъа Союз яхача оппозиционни парте (КНУ) члений группин мукъайоалийташ долча указ. Указа тIа хьоабаьча нахь юкъе парте къаман секретарь хинна Томас Окэлло - Одонго, парте председатела заместитель Джозеф Нгула, кхьбараш.

Хоаш ма ларро, Кене халкъа Союз яха парти 1969 шера 30 октябре законах яц аьнна социаль яр, хIаьта цун беррига кулгалхой лийцабар. КПУ хьалха хиннача председателе Огинга Одинга парте яхы цхьаболча хьалхе лелаеча деятелийн цIераш хьоаьжац лийна вах мукъабахарах долча Кене президента указе тIа.

* * *

ЛОНДОН, 6 август. (ТАСС). Английски профсоюзашта юкъе эгтара йоккхагIьярех йолча машиназаьэрийн литейщикийн вIашагIххийттача профсоюза генеральни секретара гIоначалла хержав шийн прогрессивни уйлашта вовлаш вола Эрнест Робертс.

Хоржамаш леча дукхагIбараш цунна тIехьа хилар. Цунна духьал хинна аьттехьара деятель йишар.

* * *

БОНН, 6 август. (ТАСС). Рурски области йоккхийча предприятешка 54 заводской газете арадоах Германски коммунистически парте (ГКП) юххьавцарча организацешa. «Унзере цайт» яхача газета беча хоамах уж газеташ дешаш ва Рура 350 эзар гартта болхло. Заводской газеташа коммунистий оаз дукхача болхошка дIакхолчийт, болхлой класса хьарда хIадехараш а дуьц. ГКП. Рур — Вестфалии Штифель яхача промышлении района организацие никало баьча хоамах, гартарча беттанна Рура предприятешка арадахадоладергда яхы а 15 заводской газет а.

* * *

ГАВАНА, 6 август. (ТАСС). ХIанз ахкенарча каникулашка долча кубински берий терко а йолкхо а ю. КуЪа къоначa коммунистий Союза Къамин комитета беча хоамах, дукхьал Орьенте яхача провинце лагерашка салоIаш 30 эзар согIа бар да. Цар походаш ю кубински халкъо шийн кортамукъали шийн лоIаме хилари бахьан туръала къовсам лоаттаберца юваленнача провинце исторически моттигашка, спортивни яхьашта юкъе дакъе лоцц, мехка дикагIча берий артистически коллектива представленика хьеж.

ХIанз йолаш йолча, дукхагIъяраш форда йисте яхача, дика тоаьлча 28 лагерал согIа берда лагераш хьаьлларгъя яхаш хоам бу «Гранма» яхача газета.

* * *

БУХАРЕСТ, 6 август. (ТАСС). Юкъера ларкIача хIара дена 80 машин тIераIoхoвл Брашовски тракторни завода конвейера. Царна юкъе а бешамашка болх бергбола тракторaш, кхашке хьу тедачен болх бергбола гусеничнии чархаш йолча машинаш. Советски Союза ювкъостолцна тIом дIабаьнначул тIехьагIарча шерашка хьаьвча предприятей декхар дар мехка чура хьоштеш кхоачашдар. Цхьабакъда дегIа ме йоагIа мехка рынок хIезига хилар цунна. Доазол дехьаре эпархой лача бийзар. Румынски трактораша дунен 40 мехка болх бу.

ТАХАНА — ФИЗКУЛЬТУРНИКА ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

УНАХЦIЕНОН ЦIЕЙ

Тахан, 8-ча августа, 31-загIа дезлу физкультурникий Ерригасоюзни ди. ТIоудаьккха , эьнарг хургдац из деррига халкъа дезадi да аьтча. МаIарра аьтча воккха а зIамига а мел вар физкультурей спорти езаш ва.

Физкультурника Ерригасоюзни ди къонала, низа, кадайла, унахцIенон ди да. 1939-ча шера Советски пачхахьалкхено деза ди да аьнна хьаккхайкадича дена хIара шера делдеш да. «Шера шоашта карагIдаьчнарий итогаш ю цу дийнахь физкультурникаша, дIахо йолача хама шоаш дергдараш белгалдоь!»

Миллионаш бола физкультурникаш спортсменаши цу дийнахь стадионашкеи майдашкеи арабoал деррига городашкеи юрташкеи хIана хирац аьнна спортивни яхьаш хул.

Укх шера физкультурникаша шоай ди дезлу В. И. Ленин ваь 100 шу дизарна дьвIадекна политически кхетам лакхбеннеи къахьегама хьанад зиденпее.

Вай мехка физкультурни организацеш СССР халкъий V-ча Олимпиада хьалхарча этапа дукхача нахха дакъалоаца кхьаш дIейоалакьй, 1972 шера хургдолча Олимпийски ловзарашка кийчлуш ба.

Дика толамаш даьчад вай физкультурникаша, физически культура эпархIам лакхбеннаб.

СССР-е йоккхий торонаш я массе хе а профессе а йолча каха стадионашка бахара, гаьнна бaха ник бара, яхьашчеи спартакиадашчеи юкъе дакъалацара.

Советски Iаьдал эгтача шерашка Физкультурникий болам чIoагIo дергIабеннаб, 1917 шера 45 эзар саг мара ца хиннача хIанз 25 миллион физкультурник ва дукхьаа цхьаь Российски Федерацей. Иштт миллион согIа йолча болхлой гIулакхерча сахьт хIара денна производственни гимнастика ю, 3,5 миллион согIа саг ва туризм лелаеш. ХIанз ца иштаи пайе ага миллион саг ва юкъарча физкультура чулаьна.

Нохч-ГIалгIайчен физкультурникашеи спортсменашеи махоагIIа белгалдоаккхаргIа шоай цIей.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна лаьцеча социалистически яхьа юкъа а баха, Нохч-ГIалгIайчен физкультурникашеи спортсменашеи толамца кхоачашдир вай республике физкультурей спорти дегIайоалаира 1969 шера шоаш тIаьйна декхараш.

ДукхагIа хиннаб физкультурей спортан юкъера нах. 1970 шера I нихь тIехходчаш республике бахача нахах 25 процент нах бар цу болама юкъе дакъалоацаш. ХIара денна производственни гимнастика еш 46 эзар согIа саг ва, 34500 согIа саг ва туризма тайпа-тайпарча секцешта юкъе.

1969 шера кийчяр Дунен халкъашта юкъерча класса спорта цхьа мастер, СССР спорта 17 мастер, спорта мастера 60 кандидат, хьалхарча разряда 5Iаьш спортсменаш, спорта II-чен III-чен разрядий дуттаьш эзараш спортсменаш.

1969 шера Республикански комитето спорта 21 тайпара 34 спортивни яхь йир, 8 эзар согIа волча сага дакъа а лоацаш. РСФСР-ей СССР-ей хьалхара моттиг ейккара спорта 16 тайпарча 29-зза хиннача яхьашта юкъе дакъалоацаш хилар республика сборни командаш, 383 эзар сагo дакъа а лоацаш. РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара Россе хиннача шийн лоIамерча кIалтохаргах латтара зональни яхьашка сборни команда шоллагIа моттиг лаьцар, «А» класса волейбольни команда шоллагIа моттиг лаьцар. РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара кагийча нaха юкъе хиннача шийн лоIамен классически кIалтохаргах латара яхьашка, спортивни гимнастике 3-гIа моттиг яьккхар, ейгача атлетий команда СССР-е кубок яккхара хьалхарча этапе шоллагIа моттиг яьккхар.

Лаккхьерий республика спортсмений говзал: шийн лоIамерча кIалтохаргах латташ кагийча нахах С. Джамалдинов, Т. Шамхалов, Я. Кадыров Россе Къулбехьен чемпионаш хилар. КIалтохаргах латаш Б. Дудаев, К. Тунгаев, С. Абдулаев, Г. Шамханов, Хасмиков РСФСР-ей СССР-ей сборни командашта юкъебахар.

Классически кIалтохаргах латара спорта мастерах Н. А. Давидянах Поддубне цIерагIча мемориала чемпион хилар. Дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастера норматив кхоачашдир. СССР-а сборни командана юкъе а вахар.

1969 шера СССР спорта мастера Л. Турищевас спортивни гимнастика СССР кубок яьккхар, спортивни гимнастике Дунен халкъашта юкъерча класса спорта вай республике эггара хьалхара мастер а хилар цох.

Къона гимнасташ И. Рыбушкин, Филанковский, Власенко СССР къонабарий сборни командана юкъебахаб.

Велосипедни спорта мастераш Карякин, А. И. Овегов РСФСР-ей СССР-ей сборни командашта юкъебахаб.

Укх шера шийн лоIамен классически кIалтохаргах латаш болча Абдуллаева, Давидяна, О. Давидина Шамханова, Хасмикова Карагеура, Татаева толамца дакъалаьцар РСФСР-ей СССР-ей хьалхара моттиг яккхара хиннача яхьашта юкъе. доазол дехьа вай Даьхен сий лоралеш а хилар уж. «А» класса волейбольни командах «Спартак» ДСО ЦС чемпион хилар. Цу дерригашеца дог гIoадоах вай общественностен физкультурни организацейн.

Укх шерара физкультурника эр нийсденнад СССР халкъий V-ча Олимпиада хьалхара ахкенарча этап йолча хана. Цу Iалашоне боаххача лоаркIамерча денах вай республикерча физкультурник спортивни балхага хьажар хургда.

Шерлуш а лаьхлуш а я вай республика спартакиада. Ерригача юртарчеи городашкарчеи 13 районе спартакиадаш ю, командайн цхьанца болча нахьен хьалха боалара итогаш ю. Нохч-ГIалгIай АССР V-ча ахкенарча спартакиада юкъе дакъа лацара районий сборни командаш вIашагIъехх. Районийн республикански спартакиадаш яра йийн хулийтангья опыт дIа-яха яа, боккха пайда бергба спорт дегIайоалаяра.

Царех дикагIъярий—цу яхьашка котъянийнарий боккхо хургья 1971 шера июне — июле хургйолча РСФСР-а таIаьай Спартакиада финале дакъа лаца, вай республика сий лоралеш яла.

Спартакиада вай республика вахара йоккха общественно-политически событи я. БIаьш эзараш бола къахьегамхой спортивни яхьашта юкъеоза беза вай, гучаяха еза керда таланташ.

Шеко яц уж спартакиадаш низа, хозала, къонала цIей а хинна дIеоттаргхиларах, вай республика дукхача нахьа спортивни говзал лакхъергхиларах, цар дукха керда нах физкультуранеи спортан юкъеозаргхиларах.

Б. ГАЙСАНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советерча физически культуран спортеи Совета председатель.

СПОРТ — МЕХКДАЬТТАХОЙ САЛОIАМ

Дика къахьега хайна Iаш уха мехкдаьттахой. Иштта, салаIа а хов царна. Шоай салоIам дукхагIча дакъе спортана буаз цар.

Сона хеташ вай республике цаI район яц тха МалгIабике миссел тайп-тайпара физкультурникаш болаш. ЗIамига а воккха а 4280 саг ва уж.

Районе эггара шорагIа яьжа я футбол, волейбол, шахматаш, тоьаш кхусар, кIалтохаргах латар, кхийдола спорта тайпаш. Районе цIе хеза я тха волейболисткаш йижарий Галенобгiю Валя, Надя, Наташа. Шахматех ловзача района чемпиона титул нефтеуправленерча инженера Барахоев Махьмада лелаю, волейболах эггара дикагIа ловзаш ва Сонько Вечеслав. Дукха ба тха-м спортивни говзал лакхе йола, эшшача хана кхьбараш Iомабе тренераш хала мегаргбола кагий нахи мехкарийн.

Тха районе спортивни культура боарам ца хаддаш лаккхлуш латталга хьахьеккхар дукха ха йоаццаш укхаза чаккхьенкана спартакиада. Цул юкъе дакъа лоацаш хилар 4300 саг. Дукха нах хилар тха йоккхача стадионе спортсмений говзалга хьожаш. Къаьстта белгалъьлар тха республике хьалхара моттиг лелаю кхалнахех йоллагIа моттиг лелаю маIача нахьех волейбольни командаш.

Спортана безам болча нахьта (уж чIoагIа дукха ба) хьашташ кхоачашдара дикка тешкаи тIаботхийт тха КПСС райкомои райисполкомои. Iай, аьхки ловза шортта помещенеш, моттигаш я спортсменашта. КIезига я тха городе я районе а дийнахь цхьанца спортивни команда е кружок йоацаш предприятеш, организацеш. Цига я цар хоза кийчъаь спортплощадкаш, мел эша спортинвентарь.

Бинбалейтан оаха юртбоахаме къахьега кагирхой а. Дика вIашагIттехьбаьккхаб спортивни болх «Алханчуртский» совхоза методиста Цицкиев Зелимхана. Кластаста вIашагI а беттадлуш шоай низ, говзал гутайозаккхаш кIалтохаргах латаш, футболах, волейболах, шахматех ловзаш хул укхазара къонабараш.

Тха промышленни предприятешта юкъе спортивни болх дикагIа вIаштIехьбаьккхаб газобензинови заводе, № 1 йолча мехкдаьтта доаккхача промысле, транспортни конторе.

Спортсовета болхлошцана хадаш буйзам доаттабу предприятешка, организацешка, школашка болх беш болча спортсменашца. Цу гIулакха эггара пайданегIа тхона хета форма — я семинараш. Цига опыт дIа-хьа ю, дагабоаде дезар белгалду. Дукха ха йоацаш цу тайпара семинар хилар № 3 йолча юкъерча школе.

ХIара шера дукхагIа хул районе спортсменаш, дукха безам барaш. Цунга хьежжа дукхагIа эшаш хул ловзарши ле моттигаш, помещенеш. Укх шера оаха хьалйийлай районии шахматни клуб, хьалаьб башха-дика ялх спортивни площадкаш.

Н. САНТИЕВ,
МалгIабикерча спортсовета председатель.

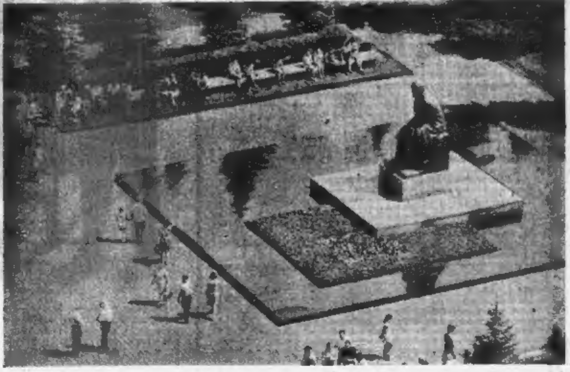

МОСКВА. Кремлера В. И. Ленина оттадаь памятник. Л. ПОРТЕРА сурт. ТАСС фотохроника.

ГИГИЕНА — ХIАРАНЕ ГIУЛАКХ

22-ча съездо тIакийцача парте кердача Программа белгалдаьд, унахцIено лораяра даькъера кертьтера декхар лазарашта профилактика елга, дерригача халкъа юкъара, шерра унахцIенон мероприятеш чакхйоаххилга хилар. Цхьабакъда, бола ивд дIахо кIезигагIа намогаш хилийтареи цар унахцIено чIoагIъяреи даькъера доккха а чоалхане а декхар дизза кхоачашдара цунах а кхочам бац. ХIаране профилактика, хIаране гигиена, хIара деваде, хIара квартире, хIара сaго йиза кхочашъянза ярьяи.

Социалистически общество обществени рузкъа лоархIалуш йола шийн унахцIено толха ца яра или вахар лоац а ца деш дIаьхдара из кхы тIа а хIара гражданин деккарийла ва гигиенически дIадехарий минимум йоаза а кхочашъе а.

МагагIа гигиенически дIадехараш да уж, хIара сага кхоачашдеш эттагIа а да дезаш а дараш?

Ше дийна йолча хана организма чу хул цун клеткаши дулла хьоасийн хьахлоаттадеш йола химически соединенеш йохаешш юхаметтаоттаеши йола чоалхане процессаш. Уж клеткаши дулла хьоасийн хьахулийташ йола материал эш организмина. ХIаьта организмо мичара йийю из материал?

Цу хаттара жоп дала хала дац — уж ерригa хIамаш кхочанцара хьанийю организмо, хIаьта, долче, цун айкалахи дукхалахи тийша да организматара хьал, цун унахцIено, аз ондалар, дегIавр.

Организмо болх беш бoабаь беррига низ юхаметтаоттабара эгтара хьалха колорийни хила беза кхача. Физически е хьакъалца къахьегаш волча сага 3000—3200 калорий хилаьза ярьяц денна бийсанна. Кор биззалла хIама ца лаар зенна да, цхьабакъда, пийда лац тIехьдаьккха дукха хIама диаро а, цунах сов варст. тахк, ма къалла, лега-мийк системана лазар хила тарлу сага. Кхача тайп-тайпара, дукха сом, баьцадоараш, шурий продукташ, соми баьцадаарийн хиш юкъе а долаш хила беза.

ЧIoагIа лоархIаме да кхача чам болаш, тайп-тайпара, безам тIагIоргболаш, вешта аьлча цIеней хоьен хьалхашка бар. ТIех ца а йоаккхаш цхьан дийнахь 3—4-зза яа еза хIама.

Лазарашта профилактика ира гIулакхе Iалаьмате боккхача лоархIаме да кхача нийса кийчбаре кийча кхача дIаоттабаь бакъахьа лоаттабари.

Кхача кийчбале хьалхагIа ерригаь продукташ дукха хий тIа а укийташ цIена йила еза. хIаьта соми баьцадараши шийла хий кхерзачул тIехьагIа кIеджьаькхача хица дилланза дергдац. Цхьаьккха дича а бла мегаргбац бaзар тIара, тика тIара ийца е гьнаш тIара, кIотаргаштера хьабаьккха сом, баьцадараш хьалхагIа уж дика била я бала мара.

Юхебиса кхача ногIар тIауллача аьвгIа чу, цIена салфетка е гата тIагесса, цIеначa ахха дIакъайлача шкафа чу е, цагах сана сихха тIака продукт яле, холодильника чу лоаттабе беза. Цхьаьккхана дича я кхачанна тIаккхачийта мегаргдац мозий. Чурашка, къаьстта а ахкан хана, хулаш дола лазараш кIезигдара IалаьмаIе боккхача лоархIаме да хIаране ши-шийн гигиена правилаш кхоачашъяр. белгала аьлча: хIама дааленна дааьчул тIехьагIен, кхача кийчбе доладилалехьен из кийчбаьчул тIехьагIен, нишке вахачул тIехьагIа сапе а теха кулгаш цIена дилар.

Лаьрхха хьежа деза мIараш цIена хиларга уж юххе гIолла дIахийда хила еза, мIараштa кIал мIад хилийта мегаргьяц, хIана аьлча цу моттигашка шовшта эгтара дукхагIа бIи бола лазар хьахьедеча дукхача микроорганизмаш я.

УнахцIено лораяра боккхача лоархIаме да цIокен цергаши цIена лелаяр а царна Iувал хар а. ЛаьрххIа терийл а деш цIена лелаяде деза шоай цIокa, кIезигагIа луче а кIирaнна I ванна чу е душа кIал лучча деза, хIара денна Iурен сарен шозза цIене еза цергаш. Чамна чула хилагIа дола лазараш дIачоха дувлийтача наьхъех цаI — цIена доаца хий молар, пудухьa цIенача хьалтIа лоаттадиза дергдац хьасташкара, гIуванашкара, хий дIа-юха декъача колонкашкара, гучахьарча водоемашкара хиш, хIаьта махале хьалхагIа кIеджъаьккха хила а деза из.

ХIаране ши-шийн гигиена уж элементарни правилаш кхоачашъяро вейне ноакъостал дергда воай унахцIено йIаьххача хана, дикача хьал тIа а йолаш лелае.

«ХIаране ши-шийн» яхача деша гигиенически правилаш кхоачашъедта хIара гражданина цIагIара частни гIулакх да яьилга дац. А. ва общественни, пачхахьалкхен гIулакх да. Цагахь санна хIаране гигиена правилаш саго кхоачаш ца йойя, лазар кхетар кхерам тIабоссабу цо шийна мегтел, гонахьарчарна я. ХIаьта пачхахьалкхенна вела а зиаш а мо вий хIара, хьинар долаш вола болхло.

Долче, хIаране ши-шийн гигиена правилаш кхоачаш а еш, вай воаь унахцIено лелаяьи чIoагIъяьи ца Iеш, лоархIаме общественни гIулакх а кхоачашду.

В. ТРУБНИКОВ,
Горсанэпидстанце коммунальни гигиена отделене заведующи.

ЛЕНИНА НАЬКЪАЦА

(Инстедоалар. Доладур 2-чей 3-чей агIош тIа).

Чехословакие хинна хьакилара, антисоциалистически, ревизионистски элементех пайда а эцаш, империалисташа дIайолаю капитализм юхаоттае а мохк социалистически содружествах къовстабе а лерхIаш йола «хьабаре» контрреволюци. Бакъда, империализма тийша балха ницаш йола кхелйолаш я. Уж йоахаргхилара тешам ба коммунисташий берригача къахьегамхойн боккха революционни файдал йолаш хилар, социалистически мехкий интернациональни бäрт - цхьоагIон сийлахь-боккха ния.

Социализма дунено шийна чулоац тайп-тайпарча мехкий ерригa гаиз, дукххача тайпара йола революционни традицеш, къахьегамхой творчества хьаеш йола опыт. Вай парте лаллаиза Iемаю из опыт. Советски Союза хьалашка юкъе доаладе мегаргдолча дерригача лоархIамерча хIамах, социалистически строй чIoагIъярем дегIайоалайран бокъойна ноткъостал дергдолча доллача хIамах пайда эц.

IV

Нов. Л. И. Брежнева деча къамаьлаш тIа юшача дукххача проблемашта юкъе лоархIаме моттиг лоац капиталистически обществе хулача кертача явленей анализ яро, капитала дунен тIа ерижаш йолча кIоаргача процессашка хьажаро. Империализма ленински теорега хьалхие а лелаеш, эзаро анализ ю шийн дегIаахара гIанзарча этапе империализм белгалоаккхача хьадде йолча башхалонашта.

Капиталистически система бIарча хьайпала юкъара кризис йолаш а, хIоарцлуш а цун чура вIашдукъаленаш. Социализмацен къамаш мукъадахара боламашцен лоаттабеча къовсама духьал латта, эноай цIагIа болхлой класс тIагIертара ка па яла гIерташ, империалисташа къаьстта дог доах экономика пачхахьалкхен хьисапе тоаяре методаша, Iилманехнически прогресса карагIдаьнарех пайда эцаро, тIема производство лакхъяро шоаш кIалхара бахарга. Бакъдо, по капитализм мукъалчинаш цун дегIах доалхача, дарба ле йиш йоалача лазарех. Къаьстта вай хана шийн къаьсттача ниавна гучаяла буржуазин строе дIайоахалургIоаца вIашадукхьаленаш. эггара хьалха къахьегамаи капиталан юкъера вIашадукхьале а йолаш. Цу хана чухь ирдуш за монополей группашта юкъера, къаьст - къаьстача капиталистически пачхахьалкхенашта юкъера вIаши къиза къувсаш хилара гIулакх.

Вай хана, дIахкха я ца хиннача тайпара, дика гуш да прогресса рузкъа сага болча вайданга, миллионаш бола нах къела кIалхера бахарга, бе болх ца ялар дIададкхарга, кхоанарча денах кхера ца беча нахар къахьегамхошта Iалашдарга дIадахийта ховргдоацаш капитализм ца хилар. Тахан цIаккха ца хиннача тайпара дерригача дунена хьалхашка отт капитализм наха эксплуатаци, беррига новкъа реакци, халкъий чурча гIулакхашта юкъе лелхар, сихдаь герз хьалар, гIаьва тIемаш лахьа антигуманни строй хиларах гарра.

Из дерриге а дак империализм ши - шегIа йохаргъе яьилга. КIезигагIчар дукхагIбараш боацабир ларда тIа хьаьь общество цIенъяь дIаяккхара хаддаиза а хьинаре а гIулакхаш за деза дерригача революционни низаша. Иштта хода низаш долаш да.

Капитализма цитаделашка кхоххадена да классови тIемаш Промышленниста бIарча доакъош, цкъаза бIарча мехкаш а чулоацаш хула чий бола забастовкаш, демократически кертамукъаленаш бахьан, монополей деррига Iаьдал хилара духьал шерра ен йола выступленеш, тIема духьалара болам лаьхбалар — цу дерригане тешал ду къахьегамхой къовсам шербалара.

Шин тона тIа массе а багIораьхара характеристика лу къамаш — мукъадахара болама кIаиIарча этапа, дунен революционни процесе цун йолча моттига, анализ ю колониальни низ — IотIкъам хIера Iоккхеcгача мехкий дегIаахара наькъийн исторически перспективаи.

Тешаеш хьахьокх капитала мехкашкара болхлой класса революционни къовсам, Азе, Африка, Латински Америка халкъий къамаш — мукъадахара къовсам хьалзанза хьаллоайаш хилара гарра вай парте хьаиха хилареи хьаухаш хиларел, шийн интернациональни декхар цунна я гуш.

Книжка тIа гучадоакх революционни низаш вай ханарча демократически боламашна, къаьстта дунен тIа керда тIом ца хилийтара тIехьа, дерригача дунен тIа машар хилийтара тIехьа халкъаша лоаттабеча къовсачна айхха цхьоагIо йолаш хала дезнига. Хьахьокх СССР эрахьарча политика машар безара характер, империалистически агрессева духьал, лаьтта машар лорабарар чIoагIбарна тIехьа. Индокитаера, Гаргарча Малхбоалера тIема цIера зла бoабар духьa лоаттабеча къовсама гIулакха юкъе вай мехко, парте Iалаьмате доккха дакъа леацаш хилар Цецна цхьаьа белгалдоаккх тоханта яргйоацаш моттиг эггача империализма агрессивни низашта мегтаьа хIама тохара мехка, ерригача социалистически содружества оборона дIало а чIoагIъе еэаш хилар.

Революционни низий авангард, социальни прогресс, машар, хьамаш мукъадахар духьа лоаттабеча къовсама байракх лелаер ба дунен халкъашта юкъера коммунистически болам.

Маркси Энгельсеи Iалла коммунизма байракх хьалъайьча хана, «Коммунистий Союзе» берригаш массехк итташ нах мара бацар. Ах бIаь шу хьалха, Октябрьски социалистически революце деношка, дунен тIа 400 эзар саг вар. ХIанз-ерригача контименташкарча къахьегамхой къовсама керте латт хIама ца эцаш 50 миллион саг шоай мугIарашка вола итташ коммунистически партеш. Тахан вай доккхал а деш ала йиш я адамий вахаре чушэрш лара дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болам санна боккха лоархIам болаш цхьаккха а политически болам хиннабац, аьнна.

Вахаро хьахьокх вай замагIа демократеа тIехьа лоаттабеча къовсамен социализм бахьан, революце машарен, машаре йоацеи формаш нийса ларxIара тIехьа лоаттабеча къовсачен декхараш. Хьалха колониальни хиннача мехкий капиталистически боацача новкъа дегIаахара йиш хилар санна йола проблемаш творческа оттаяро мел боккха пайда лу берригача коммунистически болама.

Ленина васкеташа тешаме йолча КПСС ца дуваш йитац коммунистически болама ледара багIоваш, гуча а доакаш, анализ а ю пунна, долла хIама ду уж дIадахара. Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама цхьанна йолча мехошка дукххача даькъе националиазмах, дIакхета аьрдехьара авантюризмах аьттехьара оппортунизмах хилар белгал а доаккхаш, вай парте Центральни Комитето дIахоайт уж тенденцеш революционни къовсамаз зене хилар, халдиза а гIагIертта а марна къовсам а лоаттабе.

Книжка материалаш тIа душ дерригача антиимпериалистически низий къовсам дIахо а лакхбе безаш, марксизм - ленинизмах пролетарски интернационализмах принципиальни ларда тIа коммунистически болхлойн партеи мугIараш кхотаде дезаш хилара йола положени кIоарга ларда йолаш хилар.

Шин тона тIарча материалашта къаьстта хьахьокх боккхача доле, исторе техка дуне коммунистически эргадаккхара герз хиларах тарра, вай ханарча эггара революционни, прогрессивни низий уйлай система хиларах тарра, марксизм - ленинизма цIена а бIарча а хилара тIехьа лоаттабеча къовсамы дегIай наькъехьa КПСС чIoагIа а хаддаиза а йола лини хилар.

* * *

Л. И. Брежнева книжка чакхдоал В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаьча торжественни заседание цо ьеча «Ленина гIулакх даха а дах, кол а дуьл» яхача докладаца.

Ленински юбилей дездарах Советий мехка карагIдаьннача историческа хIамашка, вай мехка социализми коммунизми котьяккхара, дерригача дунен тIарча машара социальни прогресса, социализма гIулакха тIехь дакхача толамашка хьажар хилар. Уж карагIдаьннараш лархIа а лаьрхIар, боккха мах а бир вежарашка йолча партеша, дерригача прогрессивни адамаша. Доклада тIа за халкъон партей баьча наькъа дагадоаргдола сурт, белгальаьв вай зIахо дIахьалхашка берг болча наькъа перспективаш.

ХIанз, коммунизм хьалъяра хьалхие лелаяра кердача опытана йIаьхегIа хинна, халкъаца айхха кхотаенна, шийн эргIанарча XXIV съезда накъайода КПСС.

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева къамаьлаши статьяши эрахкаро партийни советски болхлошта, идеологически казрашта, дукххача партийни коллективашта, коммунисташта, беррига къахьегамхошта ноакъостал дергда марксистско - ленински теоре Советски Союза Коммунистически парте политикан актуальни дешаш, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама проблемаш, вай мехка социализми коммунизми хьалъяра гIулакха хьалхие лелара опыта лоархIам кIоаргагIа кхетабира.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозней хушалуш моржаш а йолаш, цхьашайолча моттигашка юкъе-юкъе догIа а лелхаш, малхбоалехьара гIаьххьара боваме, цкъаза чIoагIа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 25—30, Грознее 27—29 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIадахорча шин дени шин бусен хушалуш моржаш а йолаш. 9-ча августе цхьашайолча моттигашка юкъе-юкъе догIа а лелхаш, хи а къувкъаш, къулба-малхбоалехьара гIийло, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 14—19, деношка 25—31 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам. — 3-39-11; бехктачана секретаре — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта бахамийн хьамийн отделий— 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революцие проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ5166. Заказ № 6877.